ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

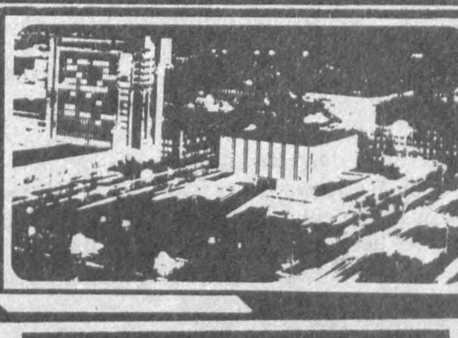

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 9 (8.744) ◆ 1996 йил 22 январь, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

МДҲ ДАВЛАТЛАРИ РАҲБАРЛАРИ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

МОСКВА, 19 январь (ЎзА махсус мухбири Амирқул Карим хабар қилади).

Бугун Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов бу ерда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо давлатлар раҳбарлари кенгашининг навбатдаги мажлисида қатнашди.

Дастлаб катта Кремл саройининг Екатерина залида бошланган МДҲ мамлакатлари раҳбарлари кенгашининг мажлиси ўз ишини кенгайтирилган таркибда Георгий залида давом эттирди.

Кенгаш мажлисида божхона иттифоқини шакллантириш истиқболи, Ҳамдўстлик мамлакатлари маданият арбобларининг конгрессини ўтказиш, Ҳамдўстлик мамлакатлари ҳудудида ихтилофларнинг олдини олиш ва бартараф этиш концепциялари лойиҳалари ҳамда бошқа кўплаб масалалар муҳокама қилинди. Муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли ҳужжатлар қабул қилинди.

ПРЕЗИДЕНТ ТОШКЕНТГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

МДҲ давлатлари раҳбарлари кенгашининг навбатдаги мажлисида иштирок этган Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 19 январь куни Москвадан Тошкентга қайтиб келди.

Тошкент аэропортида мамлакатимиз раҳбарини Ўзбекистон Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, республика Бош вазири Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

(ЎзА).

БИЗНЕС КЛУБИДА УЧРАШУВ

Тошкентдаги Бизнес клубда «Давра суҳбати»нинг биринчи мажлиси бўлди.

Унда республика Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси, Ўзбекистон вазирликлари ва идоралари, халқаро ташкилотлар ходимлари, республикамиз ва хорижий мамлакатлар тадбиркорлари ҳамда оммавий ахборот воситаларининг вакиллари иштирок этди.

Республика Бош вазирининг ўринбосари, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш қўмитаси раиси В. Чжен мажлис иштирокчиларини табриклаб, давлат қўмитаси бизнес-клубни ташкил этиш ғоясини қўллаб-қувватлаганини таъкидлаб ўтди. Бу клуб бозор ислоҳотларини амалга оширишда Ўзбекистонга ёрдам бермоқчи бўлганлар билан норасмий вазиятда иқтисодий алоқалар ўрнатиш учун имкон беради.

Мажлис иштирокчилари ўз сўзларида сифатга кўпроқ эътибор бериш, экспорт миқдорини ошириш учун республикада хусусий тадбиркорликни ривожлантириш, четдан сотиб олинадиган моллар ўрнини босадиган маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва хорижий сармояни фаол жалб этиш янги йилдаги асосий вазифа эканини таъкидладилар. Ўзбекистон дунёда ўзига муносиб ўринни эгаллаши мумкин ва лозим. Бизнес-клуб фаолияти давлат аҳамиятига молик бу муҳим ишдаги муаммоларни ҳал этишда кўмаклашади.

(ЎзА).

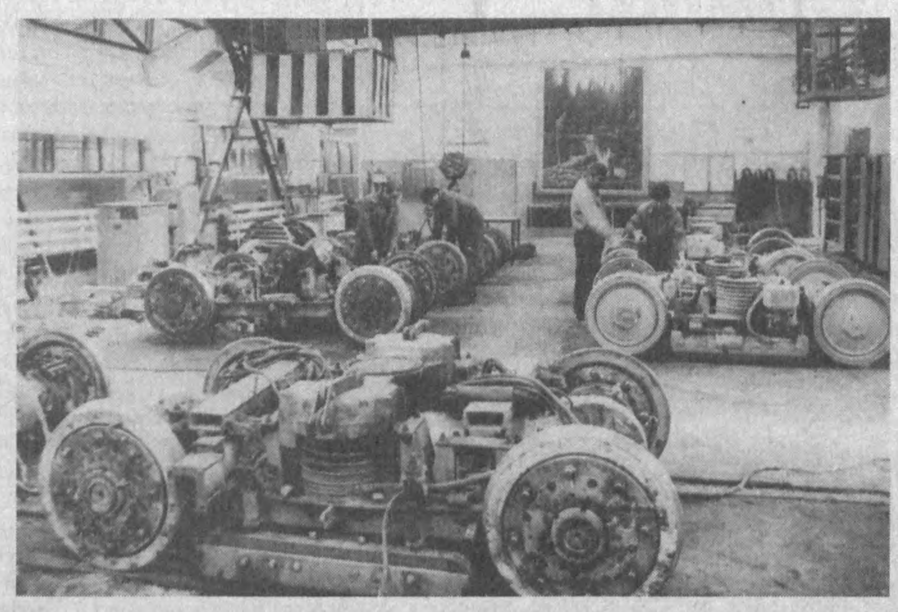

Меҳнатдан иззат топаётганлар

ҚУТЛУҒ ҚАДАМЛАР

Пойтахтимиз йўналишларида қатнайдиган жамоат транспортлари орасида трамвай ва троллейбусларнинг тутган ўрни ҳам салмоқлидир. Уларнинг бетўхтов, йўлларда бузилмасдан, йўловчиларни белгиланган манзилга элтиб қўйишида вагонларни таъмирдан чиқарадиган корхона ишчиларининг кўрсатаётган жонбозликларини ҳам алоҳида таъкидлаш керак. Бу ерда гап Тошкент трамвай-троллейбус ишлаб чиқариш бошқармасининг вагонларни таъмирдан чиқарадиган заводи хусусида бормоқда...

Ўтган жума куни бу корхонада ўзига хос тантанали шодиёналар бўлиб ўтди. Завод жамоаси корхона ташкил топган куннинг 55 йиллигини қувонч билан нишонлади. Бу ерда бўлиб ўтган йиғилишда сўзга чиққанлар завод жамоасининг босиб ўтган шонли йўли ҳақида, корхона эришаётган ютуқларга ҳисса қўшаётган ажойиб фидойилар ҳақида, тадбиркорлик асосида иш юритаётган таъмирловчилар ҳақида фахрланиб гапирдилар.

— Дарҳақиқат корхонанинг тарихи Бельгия акционерлик жамияти томонидан «конки» асосида 50 та трамвай вагонининг қуриб ишга туширилиши таъмирлаш негизини қуришни талаб этди ва у 1913-1914 йилларда Дизель станцияси (ҳозирги Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонаси биноси) мажмуаси хоналарида ташкил топди, — дейди завод директори Шомаҳсуд Шоёқубов. — Шуни айтиш керакки, бизнинг вагон таъмирлаш заводимизда ҳозиргача Бельгиянинг узунасига рандалайдиган ва пресслаш дастгоҳлари ишламоқда.

Йиллар ўтиши билан шаҳримизда қатнайдиган вагонларнинг сони ҳам ошди, устахоналарнинг таъмирлаш негизи кучайди ва қайта жиҳозланди. Ана шунинг натижасида 1941 йилдан бошлаб дастлаб вагон таъмирлаш устахонаси номи билан юритилган бу ташкилот номи вагон таъмирлаш заводи деб атала бошлади.

Уруш йилларида ушбу корхонадан жангга кетганлар ўрнини аёллар ва ўсмирлар эгаллади. Корхонада ҳозир ҳам Юрий Юсупов ишлаб келмоқда. У ўсмирлигида шу ерда миналарни эговлаган.

Маълумки, уруш тугагандан кейин вагон таъмирлаш заводининг юмушлари кўпайди, йўловчи-юрувчи таркибини қайта тиклаш зарур эди. 1947 йилдан бошлаб эса троллейбуслар учун қисмларни тайёрлашни йўлга қўйиш керак бўлди. Шундай қилиб корхонанинг зиммасига юкланган юмушлар кўлами кенгайди. Бу нарса корхонанинг ишлаётган таъмирлаш негизини кенгайтиришни талаб қиларди. Бундан қарийб 30 йил олдин собиқ «Болгар огороди» деб аталадиган жойда корхонанинг янги ишлаб чиқариш биноларини бунёд этиш ишлари бошланганди. Шундай қилиб 1968 йилдан бошлаб заводда трамвай ва троллейбусларни таъмирлаш ишлари йўлга қўйилди. Корхона ҳар йили техник жиҳатдан жиҳозланиб борди, ишлаб чиқариш ҳажмини оширди. Шу йиллар мобайнида кўплаб жиҳозлар ишга туширилди. Эндиликда ушбу корхона Ўзбекистоннинг троллейбуслар қатнайдиган еттита бошқа шаҳрининг троллейбус ва трамвай деполарига, йўл хизматлари, энергохизматлари, трамвай ва троллейбус линиялари қурилиши эҳтиёжларини қондирмоқда.

Заводнинг ўтган 55 йиллик фаолияти кўпгина саҳифаларга бой. Бу саҳифаларни бойитишга бу ерда ҳалол ва фидойи меҳнат қилган ишчилар айниқса муносиб улуш қўшишган. Ана шу боисдан ҳам корхона жамоаси уруш ва ундан кейинги йилларда заводга директорлик қилган Н. Подгорнов, уруш қатнашчиси, бу ерда узоқ йиллар раҳбарлик қилган К. Филиппов, шунингдек завод фидойиларидан М. Селевёрстов, А. Беляцкий, П. Поклад, К. Умурзоқов, Ф. Алимов, Ю. Юсупов, А. Клюкин, С. Шокиров, Л. Погорелова, Д.Мустақимов, С.Оқилхонов, А. Кузнецовлар кўрсатган ғайрат-шижоатни фахр билан тилга олишади.

— Корхонамиз ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитларида тадбиркорлик билан иш юритиб топшириқларни ошириб бажаришга эришмоқда, — дейди завод директори Шомаҳсуд Шоёқубов. —Биз янги йилдан корхона хўжалигини янги шаклга, яъни хусусийлаштиришга ўтказамиз. Бинобарин корхонамизнинг келажаги қутлуғ, олдимизда турган вазифаларни ечишга жамоамизнинг куч-қудрати етади.

Ушбу сўзларга илова қилиб биз ҳам вагон таъмирлаш заводи жамоасини корхона ҳаётидаги қувончли сана — завод ташкил топганлигининг 55 йиллиги билан табриклаб уларнинг ишларига омад ва ривож тилаб қоламиз.

Саид СОЛИЕВ.

***СУРАТЛАРДА:** вагон таъмирлаш заводи фаолиятидан лавҳалар: механика цехида, таъмирлашдан чиққан вагонлар ҳадемай йўлга равона бўлади.*

БУГУНГИ КУН «ТО» «ТО» НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Тошкент вилояти ҳокимлигида ташкил этилган «Аёл ва бизнес» тадбиркор аёллар илмий-амалий конференцияси тадбиркорлик фаолиятида хотин-қизларнинг иштироки, уларнинг кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришга қўшадиган ҳиссасига бағишланди.

❑ Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Марказий банки, шунингдек бошқа тизимда ишлайдиган етакчи мутахассислардан ўн киши Токио фонди ҳамда Япония молия вазирлиги қошидаги фискал ва пул сиёсати институти таклифига биноан Кунчиқар мамлакатида ўтказиладиган семинарда қатнашиш учун жўнаб кетди.

❑ Сирдарё вилоятида Корея Республикасининг «ДЭУ телеком» корпорацияси билан ҳамкорликда вужудга келтирилган телефон станцияси фойдаланишга тахт қилиб қўйилди. 40 минг телефон номерига эга бўлган 17 та электрон алоқа станциясида созлаш ишлари мўлжалдагидан илгари якунланди.

❑ Ромитан тумани савдо ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамиятининг нон комбинатида макарон ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

❑ Алишер Навоий номидаги Самарқанд Давлат университетида иқтидорли ёшларга мўлжалланган лицей-интернат очилди.

❑ Республика об-ҳавони кузатиш марказидан хабар қилишларича 24 январгача мамлакатимиз ҳудудида ҳаво булутли бўлиб, баъзи туманларда қисқа муддатли ёғингарчилик бўлиши кутилади. Кечалари ҳарорат 2 даража совуқ билан 3 даража илиқ атрофида, кундуз кунлари 0 дан 5 даража илиқ билан 5-10 даража илиқ ўртасида бўлади.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Москвада бўлиб ўтган МДҲ давлатлари раҳбарлари кенгашининг ёпиқ мажлисида Россия Федерацияси Президенти Борис Ельцин якдиллик билан яна Ҳамдўстлик давлатлари раҳбарлари кенгашининг раиси этиб сайланди.

❑ Ўтган чоршанба куни Туркиянинг Трабзон бандаргоҳида шу мамлакат фуқароси М. Токчон бош бўлган террорчилар гуруҳи томонидан қўлга олинган «Авроосиё» теплоходи бугун Сочига қайтиб келиши керак. Турли маълумотларга қараганда теплоход ичида 150 дан 200 га қадар йўловчилар бўлган. Қўпорувчи Первомайскдаги ҳарбий ҳаракатларни тўхтатишни ва Россия қўшинларининг Чеченистондан чиқиб кетишини талаб қилган. Олиб борилган музокаралар ва кўрилган чора-тадбирлар натижасида қўпорувчилар кемани ташлаб чиқиб кетишга рози бўлишган. Кема йўловчилари Туркиянинг Эригли бандаргоҳидан Сочига қараб йўл олганлар.

❑ Ўтган шанба куни Қримда мухторият ташкил этилганлигининг беш йиллиги нишонланди.

❑ Бошқирдистонда яна йирик экологик фалокат юз берди. «Салаватнефтеоргсинтез» ишлаб чиқариш бирлашмасида авария оқибатида 2 кубометр финол оқиб кетган. Бу заҳарнинг 1 грамми 1 минг кубометр сувни заҳарлайди.

ХОРИЖДА

❑ Грециянинг янги Бош вазири этиб 57 ёшли К. Симитис сайланди.

❑ Франция Президенти Ж. Ширак Ватиканга дастлабки расмий ташриф билан борди.

❑ Бугун Страсбургда Европа Иттифоқи парламент ассамблеясининг навбатдаги сессияси очилади.

❑ Япония социалистик партияси 50 йил фаолият кўрсатгандан кейин социал-демократик партия деб қайта номланди. Яқинда мамлакат бош вазири лавозимини тарк этган партиянинг аввалги раҳбари 71 ёшли Т. Мураяма яна унинг етакчиси бўлиб қолди.

❑ Польшанинг собиқ президенти Лех Валенса Гданьск кемасозлигида электрчи бўлиб ишлашга қайтишга қарор қилганлигини айтди.

❑ Босниядаги битимни бажариш бўйича қуролли кучлар таркибида хизмат қилаётган британиялик ҳарбий хизматчиларга агар инглизлар назорат қилиб турган ҳудудда босниялик сербларнинг етакчиси Радован Караджич ва генерал Радко Младичлар пайдо бўлгудек бўлишса уларни ҳибсга олишга буйруқ берилди. Гаагадаги халқаро суд уларни ҳарбий жиноятларда айблади.

❑ Ўтган сешанба куни ҳарбий тўнтариш ўтказилган Сьерра-Леоне пойтахти Фритаунда вазият тўлалигича изга тушди. Кўпчилик сиёсий арбоблар ва мамлакат жамоатчилиги ҳокимият тепасига генерал Жулиус Маад Био бошчилигидаги янги маъмуриятнинг келганлигини маъқулламоқда. Янги маъмурият фуқаролар урушига барҳам беришни ваъда қилмоқда.

Ҳуқуқ-тартибот посбонлигида

МУҲОКАМАДА — ЙИЛ ЯКУНЛАРИ

Тошкент шаҳар прокуратурасининг кенгайтирилган ҳайъат мажлиси бўлиб ўтди. Унда прокуратура идораларининг 1995 йилги иш фаолиятлари якуни муҳокама қилинди ва пойтахтимизда қонунчиликни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши курашга йўналтирилган вазифалар белгилаб олинди.

Ҳайъат мажлисида прокуратура идораларининг асосий эътиборлари янги иқтисодий, сиёсий жамият барпо этилиши муносабати билан қабул қилинган муҳим қонунлар ва Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармонларининг бажарилиши устидан назоратни кучайтиришга қаратилди. Бу ишларнинг марказида айниқса шаҳар иқтисодиётини муҳофаза қилиш, мулкни сақлаш, молиявий, солиқ, нарх-наво, тадбиркорлик, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган ва бошқа йўналишлардаги қонунларнинг ижросини таъминлаш вазифаларини бажариш турди. Текширувлар сони кўпайди, қонунбузарликларни очиб ташлашда прокурорлик таъсир чораларининг самарадорлиги оширилди.

Оғир ва ўта оғир жиноятларнинг турларига қарши курашни ташкил этиш, уларнинг содир этилиши, келтириб чиқарадиган сабаб ва шарт-шароитларга барҳам беришга алоҳида эътибор қаратилди. Бир қанча уюшган оғир жиноятлар, қасддан одам ўлдириш ва бошқа жиноятлар фош этилиб, айбдорлар жиноий жавобгарликка тортилди. Ҳуқуқни муҳофаза этувчи идоралар томонидан амалга оширилган ташкилий ва амалий чоралар Тошкент шаҳрида ҳуқуқ-тартиботнинг бирмунча барқарорлашувига олиб келди.

Шу билан бир қаторда, прокуратура идораларининг қонунбузарлик ва жиноятчиликка қарши кураш фаолиятларида айрим нуқсонлар ҳам мавжуд эканлиги йил якуни муҳокамасида алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Ҳайъат мажлиси якуни бўйича, мавжуд нуқсон ва камчиликларни бартараф этишга, шаҳарда қонунчиликни мустаҳкамлаш, жумладан фуқароларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган қонунчиликни мустаҳкамлаш ва жиноятчиликка қарши кураш борасида прокурорлик назоратини кучайтириш йўналишида кенгайтирилган қарорлар қабул қилинди.

Тошкент шаҳар прокуратурасининг матбуот маркази.

ҚАТЪИЯТ КЎРСАТИБ

Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси бугунги кунда мураккаб иқтисодий шароитни бошдан кечираётган бўлса-да, бўҳрондан чиқиш йўллари тинимсиз изланмоқда. Асосий муаммо — четдан келтириладиган эҳтиёт қисмлар туфайли юзага келмоқда. Негаки, бирлашмада йиғилаётган самолётларнинг нақ 60-70 фоиз қисми ҳозирча МДҲнинг бошқа республикаларидан олинади. Масалан, завод Россияда ишлаб чиқариладиган авиадвигателларга танқислик сезмоқда. Шартномага кўра уларни етказиб бериш жуда секин ва кўпинча узилишлар билан бўляпти.

Яқинда бирлашмага АҚШлик бир гуруҳ саноатчилар келишди. Улар билан биргаликда заводда чиқарилаётган самолётларга Америкадан келтириладиган двигателларни ўрнатиш масаласи муҳокама этилди. Мутахассисларнинг фикрича, АҚШдан келтириладиган двигателлар ишончлироқ, юқори экологик талабларга жавоб берувчи ва бошқа афзаллик кўрсаткичларига эга экан. Шунингдек, самолётларга эҳтиёт қисмларни бирлашманинг ўзида ишлаб чиқариш муаммоси ҳам долзарб бўлиб турибди. Бу — бирлашмага каттагина фойда келтириш билан бирга ишлаб чиқаришда ҳам сифат жиҳатдан ижобий ўзгаришлар қилишга ёрдам беради.

Борий ЭЛДОРОВ.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг беш йиллигига

«ВАТАН — САЖДАГОҲ КАБИ МУҚАДДАС»

Беш йилдирки биз озод, мустақил, келажаги буюк давлат Ўзбекистонда яшамоқдамиз.

Беш йил — бу муҳим маррадир. Ўтган ана шу вақт ичида амалга оширилган дастлабки ишларга якун чиқариш мумкин. Бинобарин юксалиш ва тараққиёт белгилари ҳаммамизнинг кўзимизга яққол ташланмоқда.

Шу нарса муҳимки, бу йил Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига кўра бизнинг буюк аждодимиз Амир Темур йили деб эълон қилинди. ЮНЕСКО қарори бўйича буюк соҳибқироннинг 660 йиллигини жаҳон жамоатчилиги кенг нишонлаши ҳам бежиз эмас.

1996 йилнинг ўзига хос жиҳатларини ҳисобга олиб ва Ўзбекистон Мустақиллигининг беш йиллиги шарафига «Тошкент оқшоми» газетаси таҳририяти «Besh-Yogoch» («Бешёғоч») фирмаси билан биргаликда газета жанри (очерк, корреспонденция, репортаж, мусоҳаба) ва энг яхши суратлар учун «Ватан — саждагоҳ каби муқаддас» шиори остида танлов эълон қилади.

Танловга юбориладиган материаллар ва суратларда республикамизда юз бераётган бекиёс ўзгаришлар чуқур ва ёрқин очиб берилмоғи, Ватанга муҳаббат туйғусининг муқаддаслиги ҳар бир фуқаро, бутун-бутун жамоаларнинг буюк мақсад — Ўзбекистоннинг гуллаб яшнашига қўшаётган аниқ ҳиссаси ҳар томонлама ўз ифодасини топмоғи керак.

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг беш йиллиги байрами тантаналари арафасида якунланадиган ушбу танловга профессионал журналистлар қатори «Оқшом» муштарийлари йўллаган асарлар қабул қилинади.

Танлов ғолибларини тақдирлаш учун қуйидаги мукофотлар белгиланган:

- **1-ўрин учун — 7 минг сўм.**
- **2-ўрин учун — 4 минг сўм.**
- **3-ўрин учун — 3 минг сўм.**

Шунингдек ҳар бири минг сўмдан иборат бешта рағбатлантирувчи мукофот ҳам таъсис этилган.

Суратлар танлови ғолиблари учун қуйидаги мукофотлар белгиланган:

- **1-ўрин учун — 2 минг сўм.**
- **2-ўрин учун — 1,5 минг сўм.**
- **3-ўрин учун — 1 минг сўм.**

Танловга йўлланадиган ишлар (материаллар ҳажми икки оралиқда машинкаланган, матни 8 варақдан кўп бўлмаслиги ва суратлар катталиги камида 12х18 ҳажмида ялтироқ қоғозда бўлиши керак) қуйидаги манзилга: 700000, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй, «Тошкент оқшоми» газетаси таҳририятига, «Танловга» деган белги билан жўнатилиши керак.

Танловга юборилган ишлар таҳлил этилмайди ва қайтарилмайди.

Шундай қилиб, азиз дўстлар, Сизларни танловда қатнашишга таклиф этамиз, танловга юборадиган мақолаларингизни кутамиз ва Сизларга омад ёр бўлишини чин дилдан тилаб қоламиз.

АЛПОМИШ ВА ОЙБАРЧИНЛАР МАСКАНИ

Тошкент индустриал-педагогика техникумида фақатгина касб-ҳунар сирларини ўргатиш, амалий машғулотлар ўтиш билангина чекланилмасдан, талабаларнинг жисмоний тарбияси, бўш вақтларини кўнгилли ўтказишлари учун қизиқарли тадбирлар ўтказишга ҳам катта эътибор берилади. Масалан, яқинда техникум раҳбарияти талаба йигит-қизлар учун «Алпомиш» ва «Қизлар гурунги» клубларини жиҳозлаб, тақдим этдилар. «Алпомиш» спорт клубида замонавий машқ дастгоҳлари ўрнатилган, турли-туман оғирликдаги тошлар, бокс қоплари, хуллас, йигитларнинг алпомиш келбатли бўлиб етишувлари учун барча шароитлар яратилган. Ҳар куни дарслардан кейин жисмоний тарбия бўлимининг ўқитувчилари Маматисоқ Позилов ва Ғулом Маҳкамовлар раҳбарлигида олиб борилаётган машғулотларда қатнашувчилар сони ортиб бормоқда. Бу ерда янграйдиган шўх мусиқа ҳам машқлар чоғида ўзгача тетиклик бахш этади.

«Қизлар гурунги» клубида эса қизлардаги назокат, латофат сингари гўзал хислатларни янада тарбиялаш, чеварлик, миллий қадриятларни чуқурроқ ўргатишга эътибор қаратилади. Чунончи, қизлар ўзлари ижод этган янги либослар билан кўргазмада қатнашишлари мумкин. Пазандалик, қадриятлар, тиббиёт соҳаси бўйича қизиқарли суҳбатлар уюштирадилар.

Бир сўз билан айтганда, иккала клуб ҳам соғлом авлодни тарбиялаш, бўлажак Алпомиш ва Ойбарчинларни вояга етказиш учун хизмат қилиши шубҳасиздир.

Бозор ҲИДОЯТОВ.

ФУТБОЛИМИЗ ЮРТИМИЗ НУФУЗИГА МОС БЎЛСИН

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистонда футболни янада ривожлантириш масалаларига бағишланган мажлисда юртбошимиз мамлакатимизда спортнинг, хусусан футболнинг аҳволи ҳақида, футболимизнинг обрўси Мустақил Ўзбекистоннинг жаҳонда кундан-кунга ортиб бораётган нуфузи ва шаънига мос келмаётганлиги, ушбу оммавий ўйин бизда суст ривожланаётганлиги, футбол соғлом авлодни тарбиялашга, халқнинг руҳини кўтаришга, ёшларни тарбиялашга хизмат қилиши лозимлигига диққатни қаратди. Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 17 январдаги «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорида эса оммавий ва профессионал футболни ривожлантиришнинг нақадар катта аҳамиятга эга эканлиги, футболимизнинг обрўси Мустақил Ўзбекистоннинг нуфузи ва шаънига мос бўлиши лозимлиги алоҳида таъкидланади.

Дарҳақиқат Вазирлар Маҳкамасидаги мажлис ва куни кеча қабул қилинган қарор юртимиз футболининг истиқболи йўлида мустаҳкам пойдевордир.

«Тошкент оқшоми» газетаси таҳририятига шу кунларда келаётган кўпгина мактубларда спортнинг ана шу турини ривожлантириш борасида кўрсатилаётган саъй-ҳаракатлар ва ғамхўрликлар зўр миннатдорчилик билан тилга олинмоқда, бу борадаги таклиф ва мулоҳазалар билдирилмоқда.

Газетамиз бугунги сонининг учинчи саҳифасида «Футболимиз юртимиз нуфузига мос бўлсин» сарлавҳаси остида ёритилаётган махсус саҳифа материалларида футболимизнинг равнақи юртимиз шуҳрати эканлиги тўғрисида мутасаддилар, футбол шарҳловчилари, ишқибозлар, хуллас турли касб ва соҳа эгаларининг дил изҳори баён этилган.

1996 йил — Амир Темур йили

СОҲИБҚИРОННИНГ НАФОСАТ ОЛАМИ

Қудратимизга шак-шубҳангиз бўлса, биз қурдирган иморатларга боқинг.

Амир ТЕМУР.

Буюк бобокалонимиз, соҳибқирон Амир Темур шахси шунчалик серқирралики, бугунга келиб ҳам исталган соҳа кишилари ўз фаолиятларида Амир Темур ибратидан илҳомланадилар. Масалан, давлат арбоблари ва раҳбарлар жамият қурилиши ҳамда бошқаришни, саркарда-ҳарбийлар мукаммал ҳарб илмини, меъморлар олий иморатлар қуриш тажрибасини, элчилар дипломатия ва муомала санъатини, ҳуқуқшунослар одил ҳакамликни, иқтисодчи, молия ходимлари ва ҳоказолар ўз фаолиятларида буюк бобокалон тажрибасига мурожаат этмоқдалар. Ҳатто, қалам аҳли, адабиётчилар ҳам соҳибқироннинг адабий даҳосидан ҳар қанча ибрат олсалар арзийди. Амир Темур нозиктаъб инсон, гўзалликни чуқур ҳис этадиган, адабиёт ва санъатнинг қадрига етадиган улуғ зот ҳам эди. Қуйидаги байт ул зоти шарифнинг қаламига тегишлидир:

Ёрга еткур сабо, ким макр қилмишдир манга,
Қилди эрса кимга макрин, қайтадур бир кун анга.

Ушбу байт Амир Ҳусайн билан муносабатлар ёмонлашганда ёзилган. Бу биринчидан, буюк соҳибқироннинг нақадар уста дипломат ва руҳшунос эканлигини кўрсатса, иккинчидан, таъби назмда ҳам юксак қобилият соҳиби эканлигини намойиш этади.

Алишер Навоий Амир Темурни «Мулук шажараларининг бўстони ва салотин гавҳарларининг уммони, ҳоқони жаҳонгири соҳибқирон» деб таъриф ва тавсиф қилади ва шундан кейин ёзади: «Темир Кўрагон — анораллаҳи бурҳонаҳи, агарчи назм айтмоққа илтифот қилмайдурлар, аммо назм ва насрни андоқ хўб маҳал ва мавқеда ўқубдирларким, анингдек бир байт ўқуғони минг яхши байт айтқонча бор». (Алишер Навоий. «Мажолисун нафоис»).

Сўз ёки байтни ўз ўрнида, «хўб маҳал ва мавқеъда» ўқишлик буюк бобомизнинг моҳир нотиқ эканлигидан дарак эмасми?

Амир Темур номи юртимиз чор Россияси томонидан босиб олинганидан сўнг ўтган 130 йил давомида биздан пинҳон тутилди. Янги авлодларга Темур ҳақидаги турли уйдирмалар уқтириб келинди. Аммо сувни ҳарчанд баланд дамба билан тўсилмасин, у ўзанига қайтиш учун тирқиш излайвериши, оқибатда қудратли тўлқин бўлиб отилиши каби, истиқлолимиз шарофати билан Амир Темур ҳақидаги ҳақиқатни билишга қизиқиш кучайиб кетди.

Яна соҳибқироннинг нафосат олами, гўзалликни қадрлашдек нодир хислатларига қайтсак, можор олими Ҳерман Вамбери «Бухоро ёхуд Мовароуннаҳр тарихи» китобида шундай ёзади: «...Жаҳонгирнинг дилида гўзаллик ва юксакликка муҳаббат шу қадар кучли эдики, бунга унинг даврида яратилган санъат ва меъморий асарлар далилдир. Темур гарчи ўз мамлакатининг бошқа шаҳарларида бинолар қуришга амр этса-да, масалан Табризда масжид, Шерозда сарой, Бағдодда мадраса, ҳазрат Туркистонда машҳур шайх Аҳмад Яссавий қабри устида мақбара бино қилдирса-да, лекин ўзининг буюк саховати ва ҳимматини Кеш ва Самарқандда олий асарларни қурдиришда кўрсатди...» Тарихда ҳеч бир ҳукмдор Амир Темурчалик кўп ва хўб олий иморатлар қурдира олмаган. Беқиёс Оқсарой... Ҳозир унинг атиги кириш йўлаги — равоқ қолдиқларигина сақланиб қолганлигига қарамай, биз ўшал харобани кўрганда ақллар шошади, беихтиёр «Беқиёс гўзал экан» дея таҳсин ўқиймиз. Мана, 1403 йилда бу ердан Самарқандга ўтаётган испан элчиси Руи Гонзалес де Клавихонинг таассуротлари: «...Бутун бино зарҳал ва ложувард билан қопланган бўлиб, у ерда (Шаҳрисабзда) саройнинг шунча бўлма ва оромгоҳларини кўрсатдиларки, улар ҳақида жуда узоқ сўзлаш мумкин. Сарой зийнатлари олтиндан ва бошқа ранглардан ҳайратомуз ишланган эди. Ҳатто, моҳир усталари билан жаҳонга машҳур бўлган Парижда ҳам бу иш жуда гўзал ҳисобланган бўлар эди».

Юқорида айтганимиз — Амир Темур номи пинҳон тутилганлиги оқибатида Ғарб олимлари соҳибқирон ҳаёти тўғрисидаги китобларни чоп этишда биздан анча илгарилаб кетганлар. Бугунга келиб эса, биз уларни ўқиб фақат қойил қоламиз холос. Мана, фаранг адиби Люсьен Кэрэннинг «Темур ҳоқон салтанати» китобидаги ушбу парчага эътибор беринг-а: «Ватанига қайтиб ўз фуқароларининг фаровонлиги учун қайғурадиган халқ отасига айланган саркарда одамлар учун етарли ғамхўрлик қилганига ишонч ҳосил этгач, бутун эътиборини Самарқанднинг гуллаб-яшнашига қаратди ва бу соҳада ҳам ўзининг ажойиб қобилиятини намойиш қилди. У меъморлар тақдим этган лойиҳалар орасида энг яхшисини танлаб олар, улар билан иш режаларини ишлаб чиқар ва ўзи ҳам янги ечимлар таклиф қиларди. У қурилиш ишларини ўзи бошқарар, келиб чиқишидан қатъи назар энг иқтидорли ҳунармандларга ишониб иш топширарди. Бир томонда қаттиққўл Темур турса, иккинчи томонда илм аҳлини қутлаб, ҳимоясига оладиган Темур турар, бир томонда бутун-бутун шаҳарларни забт қилувчи Темур бўлса, иккинчи томонда обидалар, мадрасалар, анҳорлар қурдирувчи ва боғлар барпо эттирувчи Темур турарди. Бу мураккаб шахс муаррихлар учун ҳали ҳам жумбоқ бўлиб қолмоқда».

Умуман ҳазрати амир Темур барча соҳаларда ҳам комилликда беназир зот эди. Биз фикр юритаётганимиз унинг гўзаллик, нафосатга ошнолиги ҳақида жуда узоқ гапириш мумкин. Соҳибқирон саройидаги ҳашаматлардан ҳайрону лол қолган Руи Гонзалес де Клавихонинг «Кундаликлар»идаги ушбу тасвирга эътибор берайлик. У Сароймулкхонимга тегишли чодирларнинг бирида ғоятда ғаройиб олтин дарахт кўрганлигини шундай тасвирлайди: «Дарахтнинг мевалари сарғиш, қизил, зангори ёқутлар, зумрадлар, ферузалар ва бошқа думалоқ шаклдаги йирик-йирик тиниқ сара марваридлардан иборат эди. Бу нодир, қимматбаҳо тошлар дарахтга ўйиб ўрнатилган. Бундан ташқари, дарахтга сир билан сайқал берилган қушчалар қўниб турарди. Баъзи қушчаларнинг қаноти туширилган, баъзилари тушиб кетадигандай бўлиб, япроқларга зўрға илашиб турибди, айримлари дарахт меваларини еяётгандай ёқут, феруза, марварид ва бошқа тошларни тумшуқларида тутиб турарди. Дарахтнинг баландлиги одам бўйича бўлиб, танаси одам оёғи йўғонлигидаги соф олтиндан ясалган эди».

Бу сатрларни ўқиётиб, беихтиёр ҳаяжонланасиз, беқиёс гўзал манзарани кўз ўнгингизда тасаввур этасиз! Сиз-у биз ҳозирги «техника асри»да энг қимматбаҳо тижорат дўконларида кўрганимиз — хорижда ишлаб чиқарилган қандиллар, мебеллар ёки бошқа қандайдир «гўзаллик намуналари»ни дейсизми бариси юқорида айтилган «олтин дарахт»нинг олдидан ўтаверсин! Буюк бобомизнинг нафосат бобидаги диди бизнинг қосир тасаввурларимиздагидан ҳам неча баробар юқори эканлигидан далолат эмасми бу!

Хуллас айтмоқчимизки, буюк соҳибқирон бобокалонимиз билан фахрланиб, унинг фаолиятини чуқур ўрганар эканмиз ул зотнинг ҳаёти ҳозирги авлодлар учун чексиз уммон эканлиги аён бўлади. Ва уни қанчалик чуқур ўрганмайлик, ҳайратимиз ҳам худди испан элчиси Руи Клавихоники сингари ортиб бораверади.

Сўзимизни зукко юртдошларимиздан бири Иброҳим Ғафуровнинг ушбу ҳайратли сўзлари билан якунламоқчимиз:

«Клавихо Темурбек саройидаги қабул чоғида уни илк кўрган онни чизаркан, кўзи Темурбек тахти олдида суви юксакларга отилган марварид фавворага ва фаввора ичида қалқиб ўйнаган қизил олмаларга тушади. Дунёнинг ярмини забт этган хон олдида ҳар қандай одамнинг ўзини йўқотиб қўйиши, ҳаяжонга тушиши табиий. Бундай пайтда фаввора ҳовузи ичида ўйнаган олтин олмалар эсга келадими? Лекин ҳамон Клавиходай олти ой йўл босиб келган элчи буни эслаб қолган экан, демак, бу бежиз эмас. Мен бу олтин олмаларда халқимизнинг тимсолини кўрдим. Халқимизнинг гўзаллик туйғусини уқдим. Ўзбеклар сувда олма оқиб боришини нақадар севадилар! Бу миллий гўзаллик туйғуси! Қарангки, у шавкатли Темурбекка ҳам хос экан! Темурбек сувда олтин олмалар ўйнаб юришини севаркан.

Темурбек ва олтин олмалар! Қандай қилиб қовуштирмоқ мумкин бу тимсолларни!».

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

Ажаб савдолар

АВТОБУСДАГИ ҲАНГОМА

Оқшомхонларга тушунарли бўлиши учун гапни индаллосидан бошламоқчиман. 1895 йилда Фарғона заминида туғилиб, Тароз (Жамбул)да вояга етган, илм-фан хазиналарини чуқур эгаллаган, замонасининг маърифатли кишилари сифатида шуҳрат қозонган муфассир (Қуръонни тафсирловчи), ҳадис илмида пешво, адиб ва шоир Саййид Маҳмуд Саййид Назар ўғли Тарозий мудҳиш қатағон йиллари ватанини тарк этиб, умрининг охиригача хорижда яшадилар ва 1991 йилда у зоти олий Мадинада вафот этдилар.

Саййид Маҳмуд Тарозий Олтинхон Тўра номи билан шуҳрат қозониб, бутун хориждаги туркистонликларга раҳнамо, пешво, пир ва устоз эрдилар. Қуръони каримни ўзбек тилига биринчи бор шу киши таржима қилганлар.

Ўтган йилнинг 3 ноябрида Жамбул шаҳрида Олтинхон Тўра таваллудининг 100 йиллигига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтадиган бўлди. Бу анжуманга Наманагандан камина ҳам таклиф этилдим, чунки Олтинхон Тўра ижоди билан қизиқиб, у киши ҳақида мақолалар чоп этганман. Бу табаррук инсон тайёрлаган Қуръон таржима ва тафсирини ҳозирги ўзбек имлосида чоп этишга берганман.

Хаста бўлишимга қарамай, 1 ноябрь куни поезд билан Тошкентга етиб келдим ва шу куни «Тошкент» автобус шоҳ бекатига бориб, 2 ноябрь куни соат 10 да Жамбулга жўнайдиган автобусга олдиндан чипта олиб қўйдим. Эртасига соат 9 дан 30 дақиқа ўтганда автобекатга етиб бордим. Қанақадир сабаб ила белгиланган муддатда автобус юрмайди, дейишди ва чиптамни кассада соат 12.35 дақиқада жўнайдиган 31-09 рейсига алмаштириб беришди. На чора «Бошга тушса, кўз кўрар» мақолига амал қилиб бекатда яна уч соатга яқин ўлтиришга тўғри келди. Хуллас, газета ўқиб, қозоқ болалар билан гаплашиб вақтни ўтказдим.

Соат 12 дан 30 дақиқа ўтганда Жамбул автобуси келди ва жойларимизни эгалладик. Хайрият, дам олиб, маза қилиб кетар эканмиз десак, бутун ҳангома бу ёқда экан. Ҳайдовчи Отчопардан бир неча одамни юки билан олди. Бир чақиримча масофадан кейин автобус яна тўхтади. Бу ерда дарахтлар панасида 10 дан ортиқ қутилардаги юклар бир ёш қоровул бола билан турган экан, эгалари Отчопарда чиқиб олишган экан. Юклар ҳаммаси чиқарилди. Ҳайдовчи хоҳлаган жойда тўхтаб юклари билан одам олиб, уларни хоҳлаган жойда тушириб кетаверди. Йўлда бир неча бор у йўловчилар билан жиқиллашиб олди.

Ҳайдовчида ҳеч қандай муомала маданияти йўқ. Боргунча оврўпоча мусиқани қўйиб, қулоқларни ғоратга келтирди. «Қандай кетаяпсизлар, тўхташ керак бўлса айтинглар» деб ҳол сўраш ҳам йўқ.

Қайсидир бир жойда машина 30 дақиқа тўхтаб турди. Ҳайдовчи кабоб егани кетибди. Шунда «Ҳурматли йўловчилар, бу ерда ошхона бор, хоҳлаганлар тушиб овқатланинглар, автобус ярим соат туради», деб айтиб қўйса бошқалар ҳам тушиб, зарурат ишларини битказиб олишлари мумкин эди. Афсуски бундай бўлмади.

Мен ҳаётим давомида 9 та Ғарб ва 6 та Шарқ давлатларида бўлганман. У ердаги автобуслар хизмати, ҳайдовчилардаги муомала маданиятига тасаннолар ўқир эдим. Умуман «Тошкент» автобекатидан биринчи автобусда юришим. Ёнимдагилардан «Ҳар вақт аҳвол шуми?» деб сўрадим. «Домла, булар автобусни ўзлариники қилиб олишган, нима қилса қилишаверади, биз бунга ўрганиб кетганмиз», дейишди.

Хайрият,Жамбулга етиб бордик. Ҳайдовчи микрофон орқали «Етиб келдик, саломат бўлинглар» деб қўйишга ҳам ярамади. У пул йиғиш «маданиятини» ўрганибдию хизмат кўрсатиш маданиятини ўргана олмабди. Ёш рус йигити экан. Рус тилида «Отингиз ва фамилиянгиз нима?» деб сўрадим. «Нима учун керак сизга?» деди. «Сизга раҳмат айтмоқчиман», дедим. «Сергей Крючовман» деди йигитча. «Тирик олиб келганингиз учун раҳмат» деб автобусдан тушиб кетдим.

Кўриб турибсизки, бу воқеанинг содир бўлганига анча вақт бўлди. Бу ҳақда сўз юритмасам ҳам бўларди. Лекин не ажабки ушбу воқеа ҳайдовчиларга ҳам ибрат бўлса деган умидда уни «Оқшом»га тавсия этдим.

Исматулла АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, филология фанлари доктори, профессор.

Тадбиркорларнинг сиртқи мактаби

МАҲСУЛОТ ҲАРАКАТИ ВА УНИ СОТИШ

Бозор иқтисодиёти шароитида бозорнинг аҳамиятли томони шундаки, бунда харидорлар ўзларига маъқул бўлган маҳсулотнинг баҳоси, сифати, кўримлилиги ва бошқа бир қанча хусусиятларини ҳисобга олганларидан кейингина сотиб оладилар. Яъни харидор танлаш имкониятига эгадир. Товар ишлаб чиқарувчи эса, маҳсулотининг ҳамма хоссалари билан харидорлар талабига мос келадиган маҳсулотни ишлаб чиқарганидан сўнг уни истеъмолчиларга етказишга ҳаракат қилади. Бунда фирманинг тижорат муваффақияти маҳсулотнинг муомала соҳасидаги ҳаракати қанчалик тўғри ташкил этилганлигига боғлиқдир.

Аввалги мақолаларимизда айтиб ўтган маркетинг тизимида маҳсулот ҳаракати ва уни сотиш асосий муаммолардан бири бўлиб ҳисобланади. Айнан мана шу муаммо натижасида иқтисодиётда маркетинг тизими шаклланиб, кейинчалик у маҳсулот ишлаб чиқаришнинг бошқа соҳаларини ҳам қамраб ола бошлади. Авалам бор маркетингда маҳсулот ҳаракати деганда маҳсулотларни режалаштириш, сотиш ва товар ишлаб чиқарувчидан истеъмолчига ўтишини ва унга хизмат қилишни назорат қилиш бўйича фаолиятга айтилади. Маҳсулотни ташиш, сақлаш, истеъмолчилар билан алоқа қилиш товар ҳаракатининг элементларини ташкил этади. Товар ҳаракати каналлар орқали амалга оширилади, яъни товар ҳаракати каналлари (ёки тақсимлаш йўли) — тадбиркорнинг ўз маҳсулотларига эгалик ҳуқуқини ўзларига ёки бошқаларга ўтказишга ёрдам беришни ўз зиммасига олган бевосита воситачи ёки сотиш иштирокчиси сифатида чиқувчи ҳамма ташкилот ва шахслардир. Демак, маҳсулот ишлаб чиқарувчи ўз маҳсулотини бевосита ўзи сотиши ёки билвосита воситалар орқали ҳам бозорга чиқариши мумкин.

Фирманинг маҳсулот ҳаракатининг тўғридан-тўғри каналлари маҳсулот ва хизматларни тўғридан-тўғри воситачиларсиз ишлаб чиқаришдан истеъмолчига ўтишини назарда тутади. Бундай тизим фирмага бир томондан фойдали бўлса, иккинчидан эса зарарлидир. Фирманинг истеъмолчилар билан тўғридан-тўғри алоқа қилиши уни истеъмолчилар талаблари тўғрисида ахборот билан таъминлайди. Натижада истеъмолчилар талабини таъминлаб бориш имкониятига эга бўлади. Аксинча маҳсулот ишлаб чиқарувчи сотишнинг кенг тармоқли тизимини жорий этиши лозимдир, бу эса тадбиркордан кўп харажатларни талаб этади. Шунинг учун фирмалар мустақил воситачилар ёрдамида, яъни алоҳида шахслар, ташкилотлар орқали ўз маҳсулотларини сотиш учун ҳаракат қиладилар. Бунда одатда унча катта бўлмаган фирмалар, яъни ишлаб чиқарувчи маҳаллий чакана дўконлар билан оғзаки битимлар ёки йирик маҳсулот ишлаб чиқарувчилар эса шартномалар орқали маҳсулотни сотиш шароитлари, баҳоси, воситачилик ҳақи ҳажми ва хизматлар тизимини келишиб оладилар.

Ривожланган мамлакатларда товар ишлаб чиқарувчилар истеъмол молларининг асосий қисмини чакана савдо дўконлари орқали сотишади. Бунда улар сотишнинг турли хил рағбатлантирувчи усулларини қўллашади. Масалан, харидорларни жалб этиш мақсадида нархни камайтириб сотиш, буюртма асосида тайёрлаш, турли маслаҳатлар (консультация), қарзга бериш, ёқмаган молни бошқасига алмаштириш ва бошқалар. Бу эса маҳсулот ишлаб чиқарувчи фирма учун чакана савдо дўконлари истеъмолчилар талабини ўрганувчи тадқиқот институти бўлиб ҳам хизмат қилади. Бундан ташқари харидор телефон орқали, турли хилдаги каталоглар орқали ҳам буюртмалар бериши мумкин. Сотишнинг бу шакли ривожланган мамлакатларда жуда кенг тарқалган.

Маҳсулотни сотишда реклама айниқса жуда катта роль ўйнайди. Сотиш тадбирлари мажмуи ичида реклама марказий ўринлардан бирини эгаллайди. Фирма довруғини оширишга, ҳисса қўшади,ишлаб чиқарувчи ва истеъмолчи ўртасида алоқачи бўлиб хизмат қилади. Реклама қуйидаги вазифаларни бажаради:

— ахборот берувчи (янги маҳсулот тўғрисидаги маълумотни ёки мавжуд маҳсулотларнинг янги хусусиятларини истеъмолчига етказиш);

— ишонтириш воситаси (маҳсулотни сотиб олиш зарурлиги тўғрисида истеъмолчини ишонтириш);

— эсга солувчи (маҳсулот тўғрисида хабардор қилиб туриш, яъни истеъмолчига шу товар керак бўлиб қолганда қаерга мурожаат қилиш мумкинлиги ва ҳоказо).

Лекин юқоридаги вазифалардан келиб чиққан ҳолда тадбиркор рекламани қандай тарзда, қачон беришни, қайси бозорни танлаши, мурожаатни қандай ифодалаш кераклигини аниқлаб олиши лозим. Шунинг учун ҳам реклама беришдан олдин истеъмолчиларни ўрганиш, маҳсулот сифати, баҳоси таҳлилини ва бозор талабини ўрганиш мақсадга мувофиқдир.

Бозор иқтисодиёти шароитида маҳсулот ҳаракати ва уни сотиш жараёнида реклама истеъмолчиларга ҳаммадан кўра яқин туради. Чунки истеъмолчи барча маълумотни реклама орқали олади. Шундай қилиб маҳсулот ҳаракати ва уни сотишнинг тўғри йўлини танлаган тадбиркор ҳеч қачон ютқазмайди.

Ражаб МУСУРМОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Иқтисодиёт институти аспиранти.

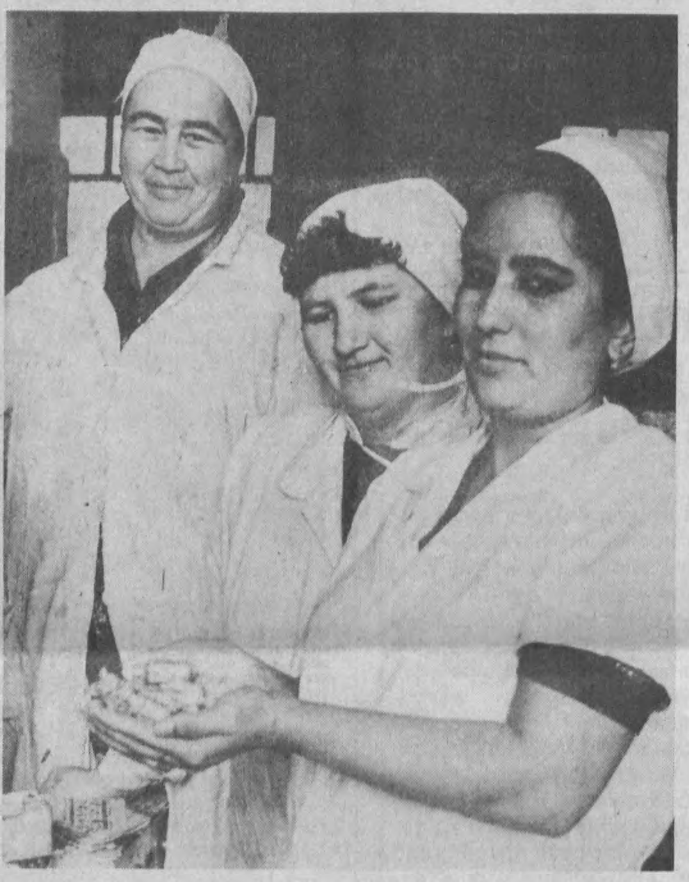

Сиз кўриб турган чапдаги сурат «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг 18-цехидан олинган. Бу икки илғор ишчи—Маҳамаджон Тешабоев ва Юрий Кирюшин кўп йиллардан буён меҳнат қилиш билан бирга ёшларнинг мураббийси ҳамдир.

***

Доно Умарова (чапдан ўнгга), Дилфуза Тошбоева, Ҳалима Маҳсудовалар тайёрлаётган турли хилдаги конфетлар ўз сифати ва мазалилиги билан ажралиб туради. Улар узоқ йиллардан бери «Ўртоқ» қандолатчилик корхонасида меҳнат қилиб келишмоқда.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Ўзбекистон ва жаҳон

ҲАМКОРЛИК ЖАДАЛ РИВОЖЛАНАДИ

Мустақил республикамизга хорижий инвестицияларни жалб этиш иқтисодиётимизнинг келгусида ривожланиши учун муҳим омил бўладиган биринчи галдаги вазифалардандир. Ҳозир қатор хорижий давлатлар билан бу йўналишда ўзаро манфаатли ҳамкорлик асосларида бирмунча ишлар амалга оширилмоқда. Ҳиндистон Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчиси жаноб Мелкулангара Кумаран Бхадракумар билан суҳбатимиз ҳам ана шу долзарб мавзуда бўлди.

— Ўзбекистоннинг мустақилликка эришганига 4 йил ўтган ва бу тарих силсиласида жуда қисқа давр бўлса-да, бу вақт ичида республикангиз сезиларли муваффақиятларга эришди, — дейди элчи. — Ва энг муҳими, жаҳон ҳамжамиятида ўз ўрнига, ўз нуфузига эга бўла бошлади. Келажакка назар ташлар экан, Ўзбекистон раҳбарияти барқарорлик, халқ фаровонлиги ва миллий анъаналарнинг сақланиши ва ривожланишига асосий эътибор қаратяптики, бу Ўзбекистоннинг хориж давлатлари учун ишончли шерик эканлигини кўрсатади. Шуни қувонч билан таъкидлаш жоизки, бундан тўрт йил аввал Ўзбекистон ва Ҳиндистон ўртасида иқтисодий, савдо, илмий-техник соҳаларда ҳамкорлик қилиш тўғрисида битим имзоланганди. Очиғини айтиш керак, ўзаро муносабатларимизни ривожлантириш, ҳамкорликни кенгайтириш, жадаллаштириштириш мақсадида янги йўналишларни излаш даркор. Шу жиҳатдан олганда Тошкентда Ҳиндистоннинг 60 йирик компаниялари иштирокида ўтказилган савдо кўргазмаси ҳам муҳим туртки бўлди. Кўргазма давомида ҳиндистонлик тадбиркорлар мамлакатингизда янги бозор тизими қандай фаолият кўрсатяпти, иқтисодиётда хусусий сектор қай тариқа ривожланяпти, буларнинг барини ўрганиб, ўзлари учун инвестиция масалалари бўйича керакли хулосалар чиқариб Ўзбекистондай йирик ҳамкор билан мустаҳкам алоқаларни ўрнатишдай муҳим имкониятни қўлдан чиқармасликка ҳаракат қилишди. Зеро, ҳозир Ўзбекистонда инвесторлар учун қулай шароитлар яратилмоқда, бу соҳадаги қонунчилик такомиллашиб бормоқда, қўшма корхоналарни рўйхатдан ўтказиш жараёни енгиллаштирилди. Инчунун, Тошкентдаги кўргазмада иштирок этган Ҳиндистон савдо вазири ҳам Деҳлига қайтгач, яқин беш йил ичида Ўзбекистон билан иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришга бутун куч-имкониятларни қаратиш лозимлигини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Ва бу борада дастлабки қадам қўйилди. Яқинда Тошкентда Ҳиндистон саноати конфедерациясининг минтақавий ваколатхонаси очилди. Биз ишонамизки, ушбу ваколатхона тез фурсатда мустақил ҳинд бизнес марказига айланиб кетади. Шунингдек, Ҳиндистон тадбиркорлари делегациясининг Ўзбекистонга ташрифи ва бошқа шу каби қатор тадбирлар ҳам режалаштирилмоқда.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон жуда кенг имкониятлар, катта заҳиравий бойликлар ҳамда улкан минерал хом ашё базасига эга. Хорижлик мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига қараганда яқин келажакда минерал заҳираларнинг ишлаб чиқилиши натижасида 10 триллион долларлик фойда келиши мумкин. Бундан ташқари Ўзбекистон жаҳон бўйича олтин қазиб чиқариш соҳасида биринчи ўнликда, пахта етиштириш борасида эса учта энг йирик давлат қаторига киради, нефть, газ ва рангли металларнинг йирик запасларига эга. Бугунги кунда Ўзбекистондаги инвестиция соҳасидаги шарт-шароитлар ҳам барча МДҲ республикалари орасидаги энг қулайларидан биридир. Шу сабабдан ҳам келгусида кўплаб ўзбек-ҳинд қўшма корхоналари ташкил этилишига шак-шубҳа йўқ. Чунончи, яқин фурсатда иккита жуда йирик қўшма корхоналар ташкил этиш юзасидан музокаралар олиб борилади. Уларнинг сони эса ортиб бораверади.

Ўзбекистоннинг бу борадаги энг катта ютуғи шундан иборатки, у ўзаро манфаатли шартномаларни ривожлантириш масалаларини ҳал этишга муҳим эътибор билан ёндошади. Бу эса ўз навбатида кўплаб ҳинд тадбиркорларини қизиқтирмоқда. Тошкентда ўз фирмаларини очиб, фаолият бошлагач, улар албатта иқтисодиётни ривожлантиришга ўз ҳиссаларини қўшадилар. Улар тўғри йўлни танлаганликларига бўлган ишончни эса Ўзбекистондаги мўътадил сиёсий вазият, инвестицияларни жалб этиш борасидаги қонунчиликнинг такомиллашиб бориши ва хусусий бизнесни ривожлантиришни мустаҳкамлайди.

Дилмурод ИСМОИЛОВ
ёзиб олди.

Излаган имкон топади

СИФАТГА АСОСИЙ ЭЪТИБОР

Сергелидаги энг йирик «Файз» мебель ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамиятида меҳнат сарфини камайтириш ва маҳсулот таннархини арзонлаштириш мақсадида янги, замонавий ускуналар ўрнатишга катта эътибор қаратилмоқда. Масалан, Словения республикасидаги «Явар» ишлаб чиқариш фирмасидан олинган янги пардозлаш линияси яқин кунлар ичида ишга тушади. Эски линия 17 йил ишлаб, ўзини аллақачон «оқлаган», бора-бора маҳсулот сифати пасайиб, кўп меҳнат талаб қиладиган ҳолга келган эди. Дастгоҳсозликнинг энг сўнгги ютуқлари асосида ясалган, янги компьютерли линия бир қатор афзалликларга эга. Чунончи, аввалги линияда 12-16 киши ишлаган бўлса, ҳозиргисига атиги икки ишчи кифоя қилади. Энг асосийси — чиқарилаётган маҳсулот сифати сезиларли даражада ортди. Линиянинг ишлаб чиқариш унумдорлиги ҳам юқори — у йилига 1 миллион квадрат метр мебель тахтасига ишлов бера олади.

Айни кунларда словениялик мутахассислар билан ҳамкорликда ушбу линияни ўрнатиш ва ишга ҳозирлаш ниҳоясига етказилмоқда. Бу янгилик четга маҳсулот чиқариш имкониятларига ҳам ижобий таъсир кўрсатади. Ҳозирнинг ўзидаёқ бир неча Яқин Шарқ мамлакатларидан буюртмалар тушмоқда.

Бобур ҲАСАНОВ.

Ҳозир қаердаки уч-тўртта спорт ишқибози тўпланиб суҳбатлашса, гап айланиб ўз-ўзидан футбол мавзусига келиб тақалаверади. Мутахассисларнингку, «ороми бузилган». Кимлардир йўқотган нарсасини топгандек тўлиб-тошиб юрса, қайсидир мутасаддилар беғамликнинг вақти ўтганлиги, энди астойдил жон куйдириб ишлаш кераклигини ўйламоқда. Буларнинг ҳаммасига Республика Вазирлар Маҳкамасининг яқинда бўлиб ўтган футболни ривожлантириш масаласига бағишланган мажлиси сабаб бўлди. Ушбу йиғилишда Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг футболимизнинг бугунги кунига баҳо берар экан, у ҳали талаб даражасида эмаслигини, жаҳон футбол тараққиёти даражасига олиб чиқиш жуда кўп иш қилиш лозимлигини таъкидлади.

Футболни тубдан юқори савияга кўтариш нимадан бошланади? Ҳамма жойда бўлаётган баҳс-мунозараларда худди шу масалалар ўртага ташланмоқда, футболимизнинг юртимиз нуфузига мос бўлиши хусусида атрофлича фикр-мулоҳазалар айтилиб, аниқ тадбирлар белгиланмоқда. Шу жиҳатдан олганда Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 17 январдаги «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори мамлакатимиз футболининг истиқболи учун мустаҳкам пойдевор бўлади.

Шу муносабат билан таҳририятимизга бўлаётган қўнғироқларнинг ҳисоби йўқ. Кўпчилик мухлислар ўзлари келиб, фикр-мулоҳазаларини билдирмоқдалар. Ўзимиз ҳам юқорида айтганимиздек, турли соҳа вакилларининг футбол мусоҳабаларига гувоҳ бўлмоқдамиз. Қуйида шулардан баъзиларини келтирамиз.

Мутасаддилар фикрича...

ЯНГИ ИМКОНИЯТЛАР ОЧАДИ

Суҳбат ПЎЛАТОВ, Тошкент шаҳар жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг раиси:

— Футболни ривожлантириш учун бундан уч йил илгари қабул қилинган қарордан сўнг бу соҳадаги ишлар бирмунча жонланган эди. Шаҳримиз туманларида 8 та янги футбол жамоалари тузилди. Ҳозир яна иккита — ТошГРЭС ва «ТТПУ» жамоалари тузилиб, жамоатчиликка таништириш арафасида турибди.

Ҳар бир туман ўз футбол жамоасига эга, шунинг учун ҳам туман ҳокимликлари, ҳомий ташкилотлар ҳам табиийки, ўз жамоаларининг юқори нуфузга эришишини истайдилар. Ўтган йили Юнусобод тумани ҳокимлиги ибратли анъанани бошлади. Ҳокимлик соврини учун футбол турнири уюштирилди. Хайрли ташаббус тезда қанот ёйиб, Ҳамза туманида ҳам шундай мусобақа бўлиб ўтди. Бу йилги режаларга кўра, барча туманларда ҳокимлик соврини учун турнирлар ўтказилади.

Умуман, ўтган йили шаҳар спорт қўмитамизнинг бош-қошлигида болалар ва ўсмирлар учун 13 марта футбол мусобақалари ўтказилди,уларда жами 724та жамоа, 14.121 нафар ёш футболчилар қатнашдилар. Бундан бошқа кўплаб футбол мусобақалари ҳақида ҳам гапириш мумкин. Масалан, йил давомида ўтказиладиган, 7 хил ёш тоифасидаги футболчилар учрашувлари, «Маҳалла спартакиадаси» таркибидаги футбол ўйинлари ва ҳоказо.

Аммо Вазирлар Маҳкамасидаги мажлисда адолат юзасидан айтиб ўтилганидек футболни ривожлантириш ишида бир қатор камчилик ва муаммолар ҳам борки, улардан асло кўз юмиб бўлмайди. Шаҳримиздаги ўринбосарлар тайёрловчи болалар ва ўсмирлар спорт мактабларининг иши ҳали қониқарли даражада эмас. Бу мактабларнинг кўпчилигида ҳатто дурустроқ майдонлар ҳам йўқ. Шунинг учун маблағнинг катта қисми ижара ҳақига кетади. Мавжуд стадионларнинг ҳам аҳволи қониқарли даражада эмас, томошабинлар учун қулайлик йўқ. Иккинчи лига жамоаларининг ўйингоҳларида ҳатто кийим алмаштириш хоналарининг ҳам йўқлиги ачинарли ҳолдир. Негадир уларнинг фаолиятига иккинчи даражали иш сифатида қараш кайфияти ҳамон бор. Масалан, Асбобсозлик, Агрегат, «Тошкабель» заводларининг футбол жамоалари жуда ҳам ночор аҳволда. «Тошкабель» футбол жамоаси шаҳримиздаги энг кекса командалардан ҳисобланади. Уларнинг шундай аҳволда бўлиши корхона раҳбариятига маъқулмикан?

Яна такрор бўлса ҳам айтиш керак, болалар ва ўсмирлар футболи энг диққат марказимиздаги иш бўлиши лозим. Бу масалада Тошкент шаҳар халқ таълими Бош бошқармаси билан узвий ҳамкорликда ишлашимиз лозим. Шундагина имкониятларимиз бирмунча кенгаяди. Умидли янгилик сифатида Шайхонтоҳур туманидаги 169-мактабда ёш ҳакамлар тайёрловчи махсус синф очилганлигини айтишим мумкин.

Бу йил «Пахтакор» футбол мактаби 40 ёшга тўлади. Футбол фидойиси, «Пахтакор» фахрийси Владимир Штерн раҳбарлик қилаётган ушбу масканда кўплаб истеъдодли футболчилар тарбия топган. Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг қарорига кўра, бу мактаб бошқа жойга кўчирилиши керак экан. Аммо кўплаб мухлислар, тарбияланувчиларнинг ота-оналаридан бунга эътирозлар билдирмоқда. Негаки, «Пахтакор» футбол мактаби ўз анъаналари ва мавқеига эга. Фарзандларини бу мактабга етаклаб келаётган ота-оналарнинг ҳам ғурури ўзгача бўлади. Бу масала ҳам ижобий ечимини топади, деб ўйлаймиз.

Пойтахт футболига оид барча тадбирларнинг бошида Тошкент шаҳар футбол федерацияси турганлигини катта миннатдорчилик ва мамнуният билан таъкидламоқчиман. Жамоатчилик асосида ишлаётган федерациямизга Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов раислик қиладилар. Федерация раисининг ўринбосари — футбол фахрийси, республикада хизмат кўрсатган мураббий Геннадий Ермаков жонкуярлигини ҳам алоҳида эслаб ўтиш жоиздир. Ҳақиқий футбол фидойиларини бирлаштирган футбол федерациямиз таркибида 44 нафар футбол ҳакамлари фаолият кўрсатадилар. Улардан 4 нафари ФИФА тоифасида, 14 нафари республика, 26 нафари эса биринчи тоифали ҳакамлардир.

Бу йилги режаларимиздан бири — шаҳар футбол федерациясига кенгроқ имкониятлар яратиш, уни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашдан иборатдир.

Беҳзод ЭГАМОВ
ёзиб олди.

Акс садо

ХАЙРЛИ ЎЗГАРИШЛАРГА УМИД

— Мамлакат довруғини оламга ёйишда спорт энг қудратли восита бўлиб, спорт турларидан эса, бу вазифани бажаришда футболга етадигани йўқ, — дейди «Спорт» газетасининг бош муҳаррири Сафар Остонов. — Ўтган бир неча йил ичида кўп маротаба бунинг гувоҳи бўлдик. Аммо бугунга келиб футболимиз нуфузи юртимизнинг кундан кунга ортиб бораётган обрў-эътиборига мос, дея олмаймиз. Нега? Чунки бизда футболни сунъий кучайтиришга ружу қўйила бошланди. Масалан, бирор номдор жамоа ўз нуфузини ўзига ўринбосарлар тайёрлаб эмас, балки «чет»дан футболчи таклиф этиб сақлашга ҳаракат қилади. Шу тариқа ўйинчи «айирбошлаш» кўпайиб кетди. Клубларимизнинг фаолияти номигагина ташкил этилган. Футболчи ва клуб ўртасида деярли ҳеч қандай ҳуқуқий келишув, мажбуриятлар йўқлиги сабабли ўйинчи жамоани ортиқча масъулиятсиз тарк этиб кетаверади. Бунда албатта, футболчини бир томонлама айблаб бўлмайди. У моддий манфаатдорлик кўрган, меҳнати муносиб қадрланган жамоадагина бор маҳоратини намойиш эта олади. Бу ёқда клуб эса «маблағ йўқ», деб ҳомийларга кўз тикиб ўтирса... Ахир ҳеч қандай ҳомий бир умр жамоани боқишни зиммасига олмайди-ку!

Юртимизда футбол оммавийлик бўйича энг олдинги ўринларда туради. Теннис ўйнамаган, эшкак эшмаган, чанғида учмаган одамлар бор, аммо умрида бирор марта тўп тепмаган соғлом инсон топилмаса керак. Оммавий футболни ҳадеб реклама қилавериш шарт эмас, фақатгина унга озгина шароит яратилса бас. Майдонча қурилдими, болаларнинг тўп қўлтиқлаб чиқишларини кўраверасиз. Ахир моҳир «юлдуз»лар ҳам ана шундай кичик майдончаларда туғиладилар-ку!

Президентимизнинг ўринли танқидларидан сўнг футболимизда ижобий силжишлар бўлишига ишонамиз. Аммо бу танқид фақат футболгагина тегишли эмаслигини таъкидламоқчиман. Бошқа спорт турлари бўйича федерацияларнинг фаолиятида ҳам худди футболдагига ўхшаш камчиликлар бисёр. Таэквандо (ВТФ), теннис, бокс федерацияларининг фаолиятини қониқарли дейиш мумкин. Қолганларичи? Қачонгача спортни сунъий ривожлантиришга уринамиз?

— Ҳақиқатан ҳам, жойларда оммавий футболни ривожлантириш учун қулай шароитлар яратиш — долзарб вазифа, — дея суҳбатга қўшилди бош муҳаррир ўринбосари Комил Жумаев. — Майдонча бўлмагач, болалар ҳам футболдан узоқлашиб бораверадилар. Республика Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш тўғрисида»ги биринчи қароридан сўнг жойларда футболга ҳомийликни маҳаллий ҳокимлар, йирик корхона раҳбарлари ўз зиммаларига олган эдилар. Аммо афсуски, уларнинг аксарияти бу масъулиятли вазифани гўёки «фахрли унвон» сифатида қабул қилдилар чоғи, унчалик ўзгариш сезилмади.

Қўшни давлатлар, чет эл жамоалари билан имкон қадар тез-тез учрашувлар ўтказиш муҳим аҳамиятга эга. Ёшлар, ўсмирлар жамоалари ҳам хориж сафарларига чиқиб, «майдон кўрсалар» уларнинг кўзи пишиб, тажрибаси ошиб бораверади. Ўз тумани, шаҳри ва вилоятида ғолиб бўлиб, халқаро майдонга чиқмаган жамоа тор муҳитга тушиб қолади.

Хуллас, футбол қувончлари ва муаммолари ҳақида айтаверсак, гап кўп. Президентимизнинг куюниб билдирган танқидий фикрларидан сўнг, Вазирлар Маҳкамасининг куни кеча қабул қилган қароридан кейин футболимизда хайрли ўзгаришлар бўлади, деб умид қиламиз.

— Футболни тушунган кишигина қадрлайди, — дейди Тошкент шаҳар Ёшлар Иттифоқи қўмитасининг биринчи котиби Равшан Абдуқодиров. — Ўзимиз ҳафтада 2—3 марта «Пахтакор»нинг кичик майдонида тўп сурамиз. Цехлар, корхоналар, газета таҳририятлари, ижодий жамоалар ўртасида ҳар йили анъанавий турнирлар ўтказилади. Айтмоқчиманки, халқимизда футболга бўлган қизиқиш Англия, Франция ёки Бразилиядагидан кам эмас. Ёшлигимиздан кўп қаватли уйлар оралиғидаги кичик майдончаларда тўп тепиб ўсганмиз. Ҳозир ўша майдончаларнинг кўпчилигини машиналар учун темир «гараж»лар эгаллаб олган.

Президентимизнинг футболни янада ривожлантириш йўлидаги саъй-ҳаракатлари Ёшлар Иттифоқи зиммасига ҳам катта масъулият юклайди. Шаҳримиздаги олий ўқув юртларининг талабалари ўртасида ҳар йили анъанавий турнир ўтказамиз. Бош соврин — «Оникс» ҳиссадорлик жамиятининг қўли гул усталари томонидан тайёрланган кўчма «Биллур Кубок»ни қўлга киритиш учун кураш шунчалик қизиб кетадики, ҳатто баъзи ўйинлар видеотасмага ёзиб олиниб, рақиб жамоа томонидан синчиклаб ўрганилади.

Вазирлар Маҳкамасининг мамлакатимизда футболни ривожлантириш масаласига бағишланган мажлиси ва қароридан сўнг бу йилги режаларимиз жадвалига футболга оид кўпгина тадбирларни ҳам киритдик. Чунончи, юқорида айтилганидек «Биллур Кубок»ни корхоналардаги ишчи-ёшлар жамоалари ўртасида ҳам таъсис этмоқчимиз. Мактаблар, билим юртлари ва олий ўқув юртларида футболни янада ривожлантириш ишларида ҳамкорлик қиламиз. Чунки ёшлар бор жойда албатта футбол ҳам бўлади.

Баҳодир ҲАСАНОВ
ёзиб олди.

ФУТБОЛИМИЗ ЮРТИМИЗ НУФУЗИГА МОС БЎЛСИН

Сўз — мухлисларга

ИСТЕЪДОДЛАРНИ ИЗЛАЙЛИК

Футболимизга давлат миқёсида катта эътибор берилаётганлиги биз, мухлисларни беҳад қувонтирмоқда. Матбуот саҳифаларидан футболга оид фикрлар учун кенгроқ ўрин берилаётганлиги ҳам айни муддао. Мен шифокор ва ашаддий ишқибоз сифатида баъзи мулоҳазаларимни билдирмоқчиман. Аввало ҳозирги футболимизнинг савияси ҳақида: бизнинг футболимиз Оврупо мамлакатларидагидан анча орқадалигига сабаб — тезлик ва ҳужумкорликнинг етишмаслигида деб биламан. Тўғри, футболчиларимизнинг ўзига хос ҳужум усуллари ва ўйин тактикаси бор, аммо барибир футболимизни ҳужумкор ва тезкор деб бўлмайди. Яна бир камчилик шуки, бизда негадир ҳимоя чизиғига кам эътибор берилади. Кўзга кўринган ҳимоячилар бармоқ билан санарли. Жуда кўпчилик футболчиларимиз — кичик жуссали, паст бўйли йигитлардир. Бизда баланд бўйли болалар камми? Жуда кўп. Фақат уларни жиддий танлов йўли билан қабул қилинса, мақсадга мувофиқ бўларди. Балки баъзиларда «Гап бўйдами? Скиллачи, Марадона сингари футболчилар ҳам бўйдор эмас-ку?» деган ўринли эътирозлар пайдо бўлар. Тўғри. Лекин футболчиларимиз бўйдор, жуссали бўлишса яна ҳам яхши бўларди. Миллий терма жамоамизнинг «яшил бургутлар» — Нигерия миллий терма жамоаси билан бўлган учрашувини эсланг. Рақибларнинг бўйи ўртача 181 сантиметр бўлгани ҳолда, бизникиларники 175 сантиметрга етар-етмас, холос. Кичик гавдали ва барваста футболчи беҳосдан ўзаро тўқнашиб қолишини тасаввур қилинг. Ҳар қанча маҳоратли бўлмасин, кичигига қийин бўлади, албатта. Шунинг учун мен шифокор сифатида футболга танлов чоғида бўй масаласи ҳам эътиборга олинса, маъқул бўларди, деб ўйлайман.

Ўринбосарларга катта эътибор қаратилиши керак. Чекка қишлоқ болалари ўртасида ҳам тез-тез танловлар ўтказилса яхши бўларди. «Истеъдод қишлоқда туғилади...» деб бежизга айтилмаган, ахир!

Мураббийлар масаласи ҳам муҳим. Нега баъзи мутахассисларимизда чет элга бориб ишлашга мойиллик кучайяпти? Гап моддий манфаатдорликдами? Шунинг сабабларини аниқлаб, мураббийларимиз учун муносиб шарт-шароитлар яратилса, балки бунинг олди олинарди. Моҳир, тажрибали мураббийлар бизга жуда-жуда зарур.

Ва ниҳоят, сўнгги фикрим — ёшларимиз, профессионал футбол клублари ва барча жамоалар тез-тез Оврўпо мамлакатларининг клублари билан учрашиб, беллашиб турсалар Вазирлар Маҳкамасининг мажлисида айтиб ўтилганидек футболимиз юртимиз нуфузига мос бўлиб, унинг янада юқори поғонага кўтарилуви тезлашар эди.

Боймурод ТУРДИАЛИЕВ,
шифокор.

Дил тубидан

ЯНА ҚАЙТСАММИКАН?

Яккасарой туманидаги 2-стоматология шифохонасида шифокор бўлиб ишлайман. Футболга ёшлигимдан меҳрим ўзгача. Ўрта мактабнинг битирувчи синфи ва уни тугатгач, биринчи лига жамоаларининг бирида озроқ муддат тўп ҳам сурганман. Мақтаниш эмас-ку, аммо яхшигина ўйнар эдим. Сўнгра ҳарбий хизмат, ундан кейин олий ўқув юртида ўқиб, тиш шифокори касбини эгалладим. Шу вақт оралиғида ҳам футболдан ажралган эмасман. Институт, маҳалла жамоаларида пешқадамлар сафида бўлиш — бариси футболга қизиқишим туфайли эди.

Мана энди ҳаёт тақозоси билан шифохонада мустақил иш бошлаб юборганимга ҳам икки йил бўлди. Энди яшил майдонга чиқиб тўп суришга кўп-да вақт топилавермайди. Оила, бола-чақа ташвиши дегандай... Аммо Ўзбекистон футболи ҳақидаги ҳамма янгиликларни газеталардан ўқиб, радио ва «ойнаи-жаҳон» орқали кўриб, мунтазам танишиб бораман. Айниқса, яқинда Республика Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистонда футболни янада ривожлантириш масалаларига бағишланган мажлисда Президентимизнинг куюнчаклик билан айтган фикрлари мени ҳам қаттиқ таъсирлантирди. Тўғри-да, футболимизни ривожлантириш учун барча йўллар ланг очилган бўлса-ю бундай сусткашлик, бепарволикка чидаб бўладими? Футболсевар халқимиз моҳир «чарм тўп» усталарини жуда қадрлайди. Уларнинг маҳоратларини моддий томондан рағбатлантириш имкониятлари ҳам бор. Аммо шундай шароитдан унумли фойдаланилмаётир. Илгари-ку гарчанд моҳир футболчи бўлса-да, мутасаддилар уни атиги битта вимпель ёки «Фахрий ёрлиқ» билан мукофотлаб чекланаверар эдилар. Ҳозир ундай эмас-ку. Бугун футболимизга яратилаётган имконият, қулайликларни кўриб баъзан: «Футболга қайтсаммикан?» дея ўйлаб ҳам қоламан. Буям орзу-да. Ҳозир ёшим 30 да. Агар бирор жамоага борсам, ҳам ўйинчи, ҳам врач бўлиб киришим мумкин. Бугунги ғамхўрликларнинг натижаси ўлароқ, футболимиз эртага гуллаб-яшнашига жуда ишонаман. Ҳозирги футболчиларга ҳавас қилса бўлади-ку, аммо мутасаддиларнинг сусткашлиги... Юракда футбол ўти бор. Кафолат бериб айтишим мумкинки, агар майдонга тушсам ёмон ўйин кўрсатмайман!

Ҳасан РЎЗИЕВ.

ЖУДА МИННАТДОРМИЗ

Футболни ривожлантиришга юртбошимиз томонидан катта эътибор берилаётганлиги мени ва бутун оила аъзоларимизни беҳад қувонтирмоқда. Сабаби оиламизда ҳамма футбол ишқибози. «Ойнаи жаҳон»да футбол учрашуви бошландими, тамом, ҳар қандай қизиқ кино ёки концертни тўхтатиб, дадам, акам Собиржон ва укаларим Анвар, Шуҳратлар экран рўпарасига жам бўладилар. Агар «Пахтакор» ғалаба қозонса, ана унда кўринг, уйимиздаги байрамни! Акам, укаларимнинг туғилган кунларига дадам ва ойимнинг энг яхши совғалари албатта футболчилар оёқ кийими (бутси) ёки тўп бўлади.

Ўзим Тошкент Давлат тиббиёт институтида ўқийман. Ёшлигимдан бери биламан, акам бўш бўлди дегунча маҳалладаги болаларни тўплаб, футбол ўйнагани-ўйнаган эди. Кўпинча асфальтга йиқилиб, тиззаси ёки бошқа бирор жойи шилиниб уйга қайтар, шунда ҳам жамоаси ютса, ҳеч нарса бўлмагандек юраверар эди. Дераза ойнаси синган қўшниларнинг шикоятини-ку қўяверинг. Ахир маҳалламизда футбол майдончаси йўқ эди-да. Собиржон акам мактабни тугатгач, бир неча йил маҳаллий футбол командасида тўп сурди. Аммо бир қанча сабабларга кўра футболдан кетишга мажбур бўлди. Акам ҳозир савдода ишлайдилар.

Ҳозир бор умидимиз укам Шуҳратжондан. У ҳозир болалар ва ўсмирлар спорт мактабида ўқияпти. Президентимизга минг раҳмат, футболни ривожлантириш учун шунчалик жон куйдиряптилар. Энди Шуҳратжоннинг яхши футболчи бўлиши учун шароитлар бўлишига, футболни ташлаб кетмаслигига ишонамиз. Бутун оиламиз билан укамнинг моҳир футболчи бўлишини, у киритган голларни «ойнаи жаҳон» орқали томоша қилишни шунчалик орзу қиламизки!

Дилфуза УСМОНХЎЖАЕВА.

Футболчалик эл севган ўйин йўқ ва пайдо бўлиши ҳам мушкул. Демак, спорт қиролига эътибор ҳам шунга яраша бўлиши табиий. Буни мамлакатимиз раҳбари яна бир бор ҳаммамизга эслатганида ўзига хос маъно бор. Модомики, юртимиз шуҳратини оламга таратмоқчи эканмиз, албатта, футболга ҳам шунга яраша муносабатда бўлишимиз талаб қилинади.

Республика Вазирлар Маҳкамасининг яқинда қабул қилган қарорида мамлакатимизда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари аниқ ва равшан белгилаб берилгани бежиз эмас, албатта.

Нуқтаи назар

ФУРСАТ ҒАНИМАТ

Бундан йигирма йил муқаддам Наманганда республика биринчилигининг навбатдаги учрашуви ўтказиладиган куни мухлисларнинг стадионга ўйин бошланишидан нақ уч соат аввал келиб, жой ола бошлашгани, шу ернинг ўзида футбол оламидаги янгиликлару миш-мишлар хусусида баҳс авжига чиққанининг гувоҳи бўлганимда, рости, ҳайратга тушган эдим. Чунки ўша кезлар Ўзбекистонимизнинг бош командаси «Пахтакор» ўйинларига ҳам мухлислар бунчалик (!) эътибор беришмас эди-да. Тўғри, Наманганадаги стадион билан Тошкентдаги стадион ўртасида катта фарқ бор! Наманганликлар эртароқ келишгани боис қулайроқ жойларни эгаллаб ҳам олишар, пойтахтдаги стадионда эса олинган чипталарга мувофиқ ўтириш лозим эди. Шундай бўлса-да, мухлислардаги ватанпарварлик ҳисси ўз таъсирини ўтказгани ҳам шубҳасиз эди.

Орадан йиллар ўтиб, «Пахтакор» Наманганнинг «Навбаҳор»идан ўз майдонида ҳам мағлубиятга учрайдиган кунлар келди. Лекин биз ҳозир диққатингизни очколар ёки тўпларга эмас, 1995 йил кузида пойтахтимизда ушбу икки команда ўртасидаги учрашувда ҳозир бўлган ишқибозларга қаратмоқчимиз. Шу куни «Пахтакор» стадионига чемпионат учрашувларида энг кўп томошабин ташриф буюрди. Келганларнинг кўпчилиги наманганликлар экани футбол мухлислари-ю спорт журналистларини таажжублантирмади. Аслида, масаланинг моҳиятига чуқурроқ назар ташласак, ушбу ҳолнинг мантиққа зид эканига ишонч ҳосил қиламиз. Зеро, яқиндагина «Пахтакор» деганда ўзбек футболи тушуниларди, «Пахтакор» Ўзбекистоннинг ўзига хос тимсоли эди. Нима учун бугунги аҳвол вужудга келди? Командада иқтидорли ўйинчилар ҳамон фаолият кўрсатишмоқда-ку! «Пахтакор» сафларида мамлакатимиз мустақилликка эришгач ўтказилган чемпионатларнинг икки энг сермаҳсул тўпурари, Осиё ўйинлари чемпионларининг кўпчилиги тўп суришди-ку!

Бизнингча, асосий сабаб — команда билан мухлисларнинг ўзаро муносабатида бўлса керак. Ёдингиздами, бир неча йиллар аввал «Пахтакор» мавсум олдидан, чемпионат давомида ва мусобақалар якунлангач мухлислар билан кўплаб учрашувлар ўтказарди, команда Талабалар шаҳарчаси, «Билимлар уйи», тракторсозлар ва темирйўлчилар саройларида ҳозир бўлиб, ишқибозларни қизиқтирган саволларга жавоб берарди. Бу эса мухлислар сафининг кенгайишига ижобий таъсир кўрсатарди. Ҳозир-чи?

Эсингиздами, «Пахтакор» ўйинлари ўтишидан бир неча кун аввал чипталар шаҳарнинг одам гавжум жойларида сотила бошланарди. Ўйиндан сўнг ишқибозлар оқими Навоий ва Ўзбекистон кўчаларини тўлдириб уй-уйларига тарқалишарди. Ҳозир-чи?

Эслайсизми, пойтахтда таҳсил олаётган минглаб талабалар ўзлари туғилиб ўсган вилоят командаси собиқ иттифоқ чемпионатининг иккинчи лигаси учрашувини ўтказиш учун Тошкентга келганда бошқа ишларини йиғиштириб қўйиб, стадионга ошиқишарди.

Истиқлолга эришган мамлакатимиз бозор иқтисодиёти томон дадил одимламоқда. Бозор эса харидорбоп маҳсулотнигина тан олади. Маҳсулот эгаси маҳсулот сифатини таъминлашдан ташқари уни реклама қилишни ўрнига қўйиши зарур. Пойтахтимиз футболида бозор иқтисодиётининг ушбу муҳим тамойилларига амал қилиняптими? Афсуски, ижобий жавоб бериш қийин. Чунки Тошкент командаларининг ўйини юксала бошлаган эсада, уни замон талаби даражасида тарғиб-ташвиқ қилиш ҳамон оқсамоқда. Ишқибозларга футболни ҳар томонлама яқинлаштирмай туриб, стадионга ташриф буюрганларга қулай шарт-шароит яратмай туриб, табиийки, янги чўққиларни забт этиш мумкин эмас.

Шу ўринда яна Намангандаги тажрибага эътибор бериш мақсадга мувофиқдай туюлади. Эътибор беринг, нима учун Ўзбекистон футболининг мана-ман деган юлдузлари бугун айнан «Навбаҳор»га ошиқишмоқда? Турли манбалардан олинган маълумотларга қараганда, шундоқ ҳам «юлдуз»ларга бой Наманганда «Пахтакор»нинг етакчи ўйинчилари Абдуқаҳҳор Маъруфалиев, Собир Ҳодиев, Илҳом Шарипов, ака-ука Назаровлар, Фарғонадан Эдуард Мамотов, МДҲ чемпионлари турниридан сўнг эса Сергей Лебедев ва Сергей Андреев ҳам, МҲСК сафида ўтган чемпионатда ҳамкасблари ўртасида энг яхши натижага эришган ва миллий терма командадан жой олган дарвозабон Олег Беляков янги мавсумга ҳозирлик кўришаётган экан.

«Навбаҳор» раҳбарлари ва ҳомийлари мухлислар манфаатларини ўйлаб командани янада кучайтириш, кўп йиллардан буён ушалмай қолиб кетаётган орзу — чемпионлик унвонига ниҳоят эришиш йўлида янги-янги чораларни кўришади. Команда сафида жамланган футболчилар ўйиннинг дастлабки сонияларидан финал ҳуштаги чалингунга қадар фидойилик билан ҳаракат қилишларига гувоҳ бўлган мухлислар эса келгуси ўйинни интизорлик билан кутиб яшашади ва ўйин куни вилоятнинг чекка қишлоқларидан Наманганга ошиқишади. Стадион яна мухлисларга тўлиб тошади.

Балки шунинг учун ҳам «Навбаҳор» «Пахтакор»га ҳал қилувчи тўпни сўнгги дақиқада киритгандир (ва ўз навбатида, тошкентликлар яна бир бор ўйин охирида қимматли очколарни йўқотишгандир)...

Хулоса шуки, футбол мухлислар учун эканини яхши англаган ва иш тутган тақдирдагина катта футболнинг катта зафарларига эришиш мумкин. Фурсат ғаниматда пойтахтимиз футболи шуҳратини тамоман йўқотиб қўймаслик учун барча чораларни кўриш зарур. Шунда, муҳтарам юртбошимиз таъкидлаганларидек, «Пахтакор» обрўси яна қайта тикланади, пойтахтлик ишқибозлар кўнглида ёруғлик порлайди.

Мирзаҳаким ТЎХТАМИРЗАЕВ,
футбол шарҳловчиси.

Маънавий меросимиздан

ОЛТИН ДАРВОЗА

Меҳр-мурувват, раҳм-шафқат бизга Одам Атодан мерос қолган. Ушбу фазилатлар ҳар бир инсоннинг маънавий гўзаллигини, қалбидаги эзгу ҳисларини ўлчаб турувчи, кишиликни зулм ва жаҳолат вабосидан асраб турувчи мезондир. Ибтидо чоғидаёқ, жонзотлар бир-бирларига меҳр-мурувват кўрсатиш фазилатига эга бўлганлар. Жаҳон файласуфлари инсоннинг инсон бўлишида меҳнат асос бўлганлигини таъкидлайдилар. Бу ҳаққоний фикрни яна бир бор тасдиқлаган ҳолда, унга шундай қўшимча қилиш жоизки, шафқат ва мурувват каби фазилатлар ҳам катта аҳамиятга эга бўлган. Меҳр-муҳаббат ҳам худди жисмоний меҳнат, овқат пишириб ейиш ва гўзалликни тушуниш жараёнлари каби инсонга зарур бўлган.

Бизга маълумки, ибтидоий одам ҳали сўзлашиш қобилияти ривож топмасдан олдиноқ саломлашиш одатига эга бўлган. Бундан яна шундай хулоса келиб чиқадики, демак, инсоннинг биринчи бўлиб шаклланган аъзоси унинг қалби, юраги экан. Қалб амрига қулоқ солгани учунгина ёввойи одам ўз қондошини ўлдирмади, унга шафқат қилди. Онги шаклланиб, инсон қиёфасига киргач эса меҳр-мурувват унинг энг олий ва муқаддас фазилатига айланди. Ибтидо чоғида меҳр-шафқатни фақат ўз жамоаси ёки қабиласида яшовчи қондошигагина қилиш мумкин деб тушунган одам тараққий этган замонга келиб чиқиши ва ғоявий йўналишидан қатъи назар, барча инсонларга ва ҳатто махлуқотларга нисбатан ҳам раҳмдил, шафқатли, ғамхўр бўлишни тушунди. Меҳр сўзи жаҳоннинг турли миллат тилларида турлича ифода этилади. Лекин бир-бирининг тилини тушунмайдиган икки миллат вакили ўзаро учрашганда кўзларидаги илиқлик, лабларидаги самимий табассум орқали меҳр сўзини бехато уқиб оладилар. Шу аснода «меҳр кўзда» деган ҳикматнинг ҳақлигига имон келтирамиз. Негаки, инсонлар ўзаро дийдор кўришса, дўстона алоқа қилса, бир-бирига бўлган ҳурматини нурли кўзлари орқали билдириб дилкаш суҳбатлар ила намоён этиб турсаларгина улардаги меҳр-муҳаббат ўти янада алангаланади. «Меҳр» сўзи ўзининг замирида инсонларнинг бир-бирига бўлган муҳаббати, қудратлининг кучсизга бўлган шавқати, бадавлатнинг ночорга нисбатан мурувввати, каттанинг кичикка кўрсатувчи ғамхўрлиги, яхши одамнинг эзгу ишлари, чин дўстлик, вафо каби тушунчаларни жамлаган. Инсониятнинг энг эзгу ишларига ва одамларнинг самимий дўстликларига айнан меҳр-муҳаббат тамал тошини қўяди.

Луқмони Ҳаким айтади: «Меҳр-мурувватли киши барча инсонларни бирдай севади». Бу ҳикматдан кўриниб турибдики, демак, меҳр барча инсонларга қаратилиши лозим. Яъни у гўё қуёшдай, барчага баробар зиё ва нур таратади. Меҳр шундай фазилатки, унга эга бўлган инсон учун дунёда сира ёмон одам бўлмайди. Бундай хислат эгаси дунёдаги барча одамларга албатта бирор яхшилик қилиб ўтказиб қўяди. Хоҳ яхши одам бўлсин, хоҳ ёмон, унга эзгу бир иш билан ёрдам берди, мурувват кўрсатади. Шундагина унинг охирати обод, руҳи озод бўлади. Бу хусусда Муҳаммад алайҳиссаломнинг мана бу муборак ҳадислари бор: «Душманларингизга ҳам меҳр-шафқатли бўлинглар».

Саховат ҳам меҳр билан чамбарчас боғланган, ҳар иккови бир-бирини тўлдириб турадиган тушунчалардир. Чинакам меҳр-мурувватли ва шафқатли инсонларгина сахий бўладилар ва доимо мурувват кўрсатадилар. Боғида пишган ҳар қандай неъматдан маҳалла-кўйга улашиш, уйида нони кўпайиб кетса, дарров қўшнисига чиқариш, атайлаб чақириб келинган меҳмон у ёқда турсин, чақирилмаган ва ҳатто бевақт келган меҳмонни бошига кўтариб эъзозлаш, зиёфат бериш, етим-есир, бева-бечораларга хайр қилиш — буларнинг бари халқимизга хос бўлган хусусиятлардир. Бинобарин, саховатдек соф ва юксак фазилатни зиқналик, бахиллик, одам хоҳламаслик каби нолойиқ қилиқлар билан булғамаслигимиз лозим. Зеро, бобомиз Алишер Навоий айтганларидек, «Инсоният боғининг дилписандроқ шажари ҳам эҳсондур, одамийлик гулининг аржумандроқ гавҳари ҳам эҳсондур» . Эҳсон қилган киши ўзгаларни ҳам, ўзини ҳам яхшилик ва эзгулик нурларига чулғайди.

Киши эҳсони эса юқорида зикр этилгани каби, ҳар турли кўринишда: бировнинг ҳожатини чиқариш, кимгадир яхшилик қилиш, меҳмон кутиш, кўнгил овлаш, қолаверса ночорларга хайр қилиш шаклида бўла олади.

Халқимизнинг яна бир гўзал ҳикмати борки: «Умр йўлдошингнинг маҳрига боқма, меҳрига боқ». Ушбу пурмаъно ўзбекона лутф бундан минг йиллар илгари айтилган бўлса-да бугунги кунимизнинг ёшларига тааллуқдор жиҳатлари кўпроқ. Кейинги пайтларда севгини, меҳр-муҳаббатни арзон-гаров бозорга солган, бахтли турмушни фақат пул, бисот, «тагида машина» бўлиш деб билган ва шу «мезон» ларга мос тушадиган йигитларни танлаган енгилтак қизлар ҳамда ҳусnни, ота-онасининг мавқеини оддий меҳрдан, муҳаббатдан юқори қўйган йигитлар озмунчами? Шунинг учун онахонларимиз ўз фарзандлари учун жуфти ҳалол излаганларида жон куйдириб, «эслари кетиб», «Бизга болангизнинг ҳуснию бойлиги керакмас, аввало меҳрли бўлсин, иболи бўлсин, турмуш ўртоғини эъзозласин, бизларни ҳурмат қилсин» дейдилар. Азал-азалдан ўзбекларда келин ва куёвлар ана шу мезонлар асосида танланган.

Доно халқимиз ўз бошидан кечирганлари, ҳаёт тажрибаларидан келиб чиқиб ҳар қандай китобу мактаблардан юқори тургувчи ўгитларни яратиб бериб қўйибди. Бу донишмандона айтилган ҳикматларнинг нақадар ҳақлигини қанчалик топиб баён этилганларини кўриб, лол қоласиз. «Меҳр темирни эритар, қаҳр тошни ёрар», «Юз юзга тушар, меҳр кўзга тушар», «Она меҳри — қарз, фарзанд меҳри-фарз», «Қулф—ўғри учун, меҳр — тўғри учун», «Бир етимга етти қўшни ота-она», «Етим бошин силасанг, ҳажга бормоқ на даркор» каби ҳикмат ва мақоллар сўзимизнинг исботидир. Халқимиз бирон киши ҳақида гапирса, унинг номига меҳрибон сўзини қўшиб айтиш одатига эга: меҳрибон она, меҳрибон ота, меҳрибон фарзанд, меҳрибон устоз, меҳрибон бошлиқ... Ана шу шарафли ва мўътабар унвонга эга бўлиш учун биздан улкан масъулият талаб этилади. Зеро, меҳр-муҳаббат эзгулик китобининг энг биринчи зар саҳифаси ва яхшилик кошонасининг олтин дарвозасидирки, бундай мўътабар китобни варақлаш, қутлуғ дарвозани ҳатлаб ўтиш учун киши улкан қалб ва пок маънавият соҳиби бўлиши керак. Шу нарсаларга эгалик ҳуқуқи ҳар биримизга насиб этаверсин.

Хайрулло НУРИДДИНОВ.

Йиллар қатидаги сирлар

ТОШ ҲАЙКАЛ ТИЛГА КИРСА...

Миср деганда дарҳол кўзимиз олдига маҳобатли серқирра эҳромлар — пирамидалар келади. Биридан бири улкан, нурли бўлган бу хобгоҳларда оламга машҳур фиръавнлар мангу уйқуга бош қўйганлар. Уларнинг пойида эса баландлиги 20 метр, узунлиги 57 метр келадиган, боши одам қиёфасидаги шерлар — сфинксларнинг ҳайкаллари бор. Лекин улар эҳромларнинг қўриқчиси эмас, ўз бағрида беҳад катта сиру бойликларни яширган, деган тахминларни ҳозир кўпчилик таъкидламоқда.

Сфинкснинг аҳволи ҳозир жуда ҳам яхши эмас. Йиллар, айниқса, одамлар ўз ишини қилишди. Ҳатто Мисрнинг бир ҳукмдори сфинкснинг бурнини уриб туширишга амр қилди. XVIII асрнинг бошларида бир тентак сфинкснинг юзини тўпдан ўққа тутди. Наполеоннинг аскарлари тош ҳайкалнинг кўзини обдон нишонга олишди. Инглиз лордлари эса унинг соқолини уриб туширдилар ва Британия музейига олиб кетдилар.

Шу кеча-кундузда эса сфинксни Қоҳира ва Хелуандаги корхоналарнинг заҳарли тутунлари емирмоқда. Автомобиллардан чиқаётган газларни эса гапирмаёқ қўяқолайлик. Оқибатда 1988 йилнинг ёз кечаларидан бирида сфинкснинг бўйнидан бир бўлаги ажралиб, гумбурлаб ерга қулади. Уни тортиб кўриб, ҳайратга тушишди: 350 килограмм. Ана шундан кейин Миср олимлари ва ҳукумати, ЮНЕСКОнинг экспертлари ташвишга тушиб қолишди. Ҳайкал яқинига анализатор ва қудратли ЭҲМлар билан таъминланган кўчма лаборатория тиклашди. Ўзига хос консилиумга Миср, АҚШ, Германия, Франциядан мутахассислар келишди. Дастлаб лазер нурлари билан сфинкснинг жароҳатланган бошини текшириб кўришди: ичкарисида хавфли ёриқлар борлигини кўриб ваҳимага тушишди. Мутахассислар текширишлардан сўнг: «ҳайкалга XX асрнинг ўзидагина ўтган 4000 йилдагига қараганда кўпроқ зиён етказилган». Ҳайкални емирилишдан сақлаш учун юз миллионлаб доллар зарур экан!

Шундай хулосани чиқариб, олимлар уй-уйларига тарқаб кетишди. Пулни топишолмади. Мисрликлар худодан мадад тилаб ҳайкални ўзлари таъмирлашга бошладилар. Катта ёриқларни синтетик таркибли янги қоришма билан «ямашди». Унга чиқадиган зиналарни, ҳайкал асосини мустаҳкамладилар. Кўчиб тушган бўлакларни топиб, жойига ямаб-яскаб қўйишди. Инглизлардан эса унинг соқолини қайтаришни талаб қилдилар.

Қадимги ҳайкални таъмирлаш жараёнида унинг сирли жумбоқларига қизиқиш янада кучайди. Япон олимлари бир неча бор қизиқарли тадқиқотлар ўтказишди. Профессор С. Иошимура бошлиқ Токио археологлари қудратли эхолокаторлар билан Хеопс эҳромини ёритдилар. Шундан кейин сфинксни текшира бошладилар. Тўртинчи куни барчани лол этган хулосаларини эълон қилдилар: «Сфинкс тошларининг ёши эҳром тошларидан улуғроқ». Албатта японлар Сфинкс тайёрланган тупроқнинг эмас, балки тарашланган тошларнинг ёшини назарда тутганлар.

Кейин токиолик олимлар иккинчи шов-шувни эълон қилдилар: «Электр асбоб-ускуналар кўрсатишича тош ҳайкалнинг чап панжаси остида Хеопс эҳромига олиб борадиган ер ости йўли бор. У икки метр чуқурликдан бошланиб қиялаб давом этади». Шундай қилиб, кўпдан бери Мисрда юрган «Тош арслон ҳайкали остида қадимги аждодларимиз кавлаган ер ости йўли бор» деган тахмин исботланди.

Орадан ҳеч қанча вақт ўтмай сфинкс панжалари ёнида гидрогеологлар бўлинмаси пайдо бўлди. Шунда учинчи шов-шувли гап чиқди: ҳайкал асосида жуда катта сув тошқини оқибатида юзага келган эррозия излари бор! Шунинг бароборида газеталарда яна бир хабар чоп этилди: авваллари Нил дарёси жуда кенг бўлган. У сфинкс ҳайкали учун йўнилган тош қояларини ювиб турган.

«Бу ердаги излар Нил дарёсининг эмас, балки тошқинники, — дейишди гидрогеологлар, — жуда кучли тошқинники. У шимолдан жанубга қараб оққан. Бу ўша Нуҳ пайғамбар даврида бўлган тошқиннинг ўзгинаси». Аниқланишича тошқинга тахминан 8.000 йил бўлган экан!.. Инглизлар қатъий текширувдан кейин бу рақамни яна орқага сурдилар: тошқинга 12.000 йил бўлган. Французлар эса тошқин юз берган йил афсонавий Атлантида давлатининг ҳалокати бўлган муддатга тўғри келишини башорат қилишди.

Шундай қилиб сфинкснинг ёши тошқиндан ҳам катта бўлиб чиқди. У қурилган давр ҳақида биз нима биламиз? Деярли ҳеч нарса. Фақат бир нарсани тахмин этиш мумкин: сайёрамизда қачонлардир олий даражада тараққий этган инсоният яшаган. Улар юз бериши мумкин бўлган ҳалокатни олдиндан билишган, ўз билимларини авлодларга қолдиришга ҳаракат қилишган. Бу борада қадимги Миср давлатининг ташкил топиши ҳақидаги афсона эътиборга моликдир. Ривоят қилишларича Нил водийсига оловли шарда осмондан худолар тушиб келишибди. Уларнинг подшоҳи (исми Тот экан) «Қуёш кемасининг бошлиғи» экан. Бу ҳақда бизнинг кунларимизгача зиён-захматсиз етиб келган тошга ўйилган иероглифлар ҳикоя қиладилар. Худолар, улар тўққиз киши бўлишган экан, ерлик аҳолини тиббиётга, деҳқончиликка, риёзиётга, илми нужумга ўргатганлар. Айтишларича улар қоқ марказида маёғи бор, Нил тошқинларини ўлчайдиган махсус биноси бор шаҳар қуришган. Ибодатхона деворига тақвим чизишган. Нега шундай қилишган? Чамаси улар худолар эмас, тақдир тақозоси билан ўзга бир тараққиётдан келиб қолган одамлар бўлса керак. Улар ўзлари билан ажойиб билимларни олиб келишган. Мисрлик коҳинлар илми нужумни зўр билишган. Ниҳоятда аниқлик билан қуёш тутилишини айтиб беришган. Ҳатто қадимшунослар аккумулятор ва гальваник батареялар ҳам топишганки, бу сўзимизнинг исботи бўлиши мумкин. Наҳотки ўша пайтда электр ҳам бўлган? Коҳинлар тиббиётни сув қилиб ичиб юборишган. Сақланиб қолган мемфислик коҳин билан суҳбатдан маълум бўлишича Тот даврида (уни узоқ умр ва ҳаёт худоси деб аташган) одамлар касал бўлмаган, қаримаган.

Асрлар ўтди. Худолар олиб келган неъматлар унутилди. Авлодлар аждодлар сингари пухта билимга эга бўлмадилар. Аждодлар ер юмалоғу, у қуёш атрофида айланишини билган бўлса, авлодлар уни ясси деб хаёл қилдилар. Аждодлар яратган бирич ва никелдан тайёрланган қотишмаларнинг ташхиси ҳам унутилди. Уни Тотнинг ўғли, биринчи эҳромни тиклаган Гермес Трисмегист ҳам билган. Уни ўрта аср алхимиклари ўзларининг пирлари деб билганлар.

Осмондан тушган худолар одамлар уларга берилган билимлардан уддалаб фойдалана олмай, аста-секин унутишларини билишганмикин? Ҳа, десак тўғри бўлади. Демак улар ўз технологияларини қаергадир яшириб кетганлар. Агар сфинкслар тошқинга қадар ҳам бор бўлган бўлса, ундан яхши жойни топиб бўладими?

Қадимдан қолган бир мақол бор: «Қачонки сфинкс тилга кирса, ердаги ҳаёт ўз маромидан чиқади». Балки бу тош ҳайкалнинг қаеригадир яшириб қўйилган билимлар хазинасига ишорадир. Балки сфинкснинг сири очилганда, инсоният мисрлик худолар босиб ўтган йўлни қайта босиб ўтгани, билимда балки улардан ўтиб кетгани маълум бўлар? Учинчи тахмин ҳам бор: сфинксда совуқ тошлардан бошқа ҳеч нарса йўқ.

Ҳақиқат қаерда? Тош ҳайкал эса жим...

Толиб САЪДУЛЛАЕВ тайёрлади.

«Деканни ҳам хамирдан қил суғургандек осонгина керакли жойга олиб бориб қўйдик. Пул, тилла буюмлар, долларни ҳам енгилгина қўлга киритдик. Эндиги вазифани бундан ҳам яхшироқ уддаласак янада кўпроқ бойликларга эга бўламиз... Нодиров. Нодиров... Қани энди майор Нодировни ҳам тезроқ бир ёқлик қилсак...»

Янги томошалар

МАРДЛАР МАДҲИЯСИ

Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театрида томошабинлар ҳар қачонгидан ҳам гавжум. Сабаби бу ерда таниқли драматург Ҳайдар Муҳаммад асари асосида «Жиноят устида ушлансин» деб номланган икки қисмли саргузашт драманинг илк намойиши бўлиб ўтди.

Спектакль ижодкорларини суҳбатга тортамиз.

● **Ҳайдар Муҳаммад, драматург:** — Истиқлолимизни мустаҳкамлаш учун биринчи навбатда жиноятчиликка қарши қаттиқ зарба бермоғимиз лозим. Чунки у жамиятга зарар етказади. У туфайли тинч аҳоли жабр кўради, унинг натижасида катта фожиалар келиб чиқади. Шунга қарши кескин курашувчи, эл осойишталигини ҳимоя қилувчилар эса милиция ходимларидир. Кишилар энг оғир дамларда унга мурожаат қиладилар. Бугунги кунда эса ҳур ва озод диёримизда милициянинг тутган ўрни, аҳамиятини кўрсатиш, алоҳида таъкидлаш жуда зарур. Токи халқ ўзини ҳимоя қилувчи куч борлигини ҳис қилсин. «Жиноят устида ушлансин» асаридан кўзланган бош мақсад ҳам ягона — милициянинг жамиятдаги мавқеи, асл моҳиятини очишдан иборатдир. Асарда жонини ўтга ҳам, чўғга уриб бўлса ҳам эл осойишталигини ўз машаққатли ва оғир меҳнати билан таъминлаётган ички ишлар ходимлари ҳаётини имкон қадар тўлақонли ёритишга ҳаракат қилдик. Мен Ички ишлар вазирлиги мутасаддилари билан анча вақт мулоқотда бўлиб, уларнинг ишини кузатдим. Жуда кўп адабиётларни ўқиб чиқишга тўғри келди. Хорижий фильмларни кўплаб таҳлил қилдим. Асарнинг муҳокамаси ҳам қизғин фикрларга бой, жуда баҳс-мунозарали бўлди. Унинг қаҳрамонларига келсак, улар йиғма бадиий образдир. Аслида эса ҳар бир қаҳрамон асосида аниқ тимсоллар бор.

● **Ёқуб Аҳмедов, халқ артисти, театр директори**: — Бу спектакль жамоат тартибини ва хавфсизлигини таъминлашда ўз хизмат бурчини ўтаётиб ҳалок бўлган ҳамда бугунги кунда Республикамиз осойишталигини сақлаётган милиция ходимларига бағишланади. Биринчи марта ўзбек саҳнасида ўзбек милицияси ҳақида асар пайдо бўлиши қанчалар қувончли! Назаримда театримиз баҳоли қудрат мард ўзбек милицияси олдидаги бурчини адо этди. Шунинг билан бирга асар халқимизнинг севимли спектаклига айланади деб ўйлайман.

● **Шавкат МАВЛОНОВ, Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирининг ўринбосари:** — Менимча спектаклни саҳнага тайёрлаш жараёнида кўзланган мақсад ва натижага эришилган. Бунда айниқса саҳналаштирувчи режиссёр, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Марат Азимов, рассом — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Туйғун Иброҳимов, маслаҳатчи — милиция подполковниги Ўткир Жўраев, артистлар Фотиҳ Жалолов, Ҳожиакбар Комилов, Фатхулла Маъсудов, Лола Элтоевапарнинг захматли меҳнати шундоққина кўзга ташланиб турибди. Ушбу саҳна асари ҳар бир вилоятда намойиш этилса айни муддао бўлар эди. Чунки унинг тарбиявий-маънавий аҳамияти бениҳоя улкандир.

Назокат УСМОНОВА.

СУРАТЛАРДА: томошадан лавҳалар.
Аҳмаджон Сапарматов олган суратлар.

Ножўя иш — келтирар ташвиш

УЗОҚҚА ҚОЧОЛМАДИ

Юнусобод туманидаги Шаҳристон кўчасида соат 17 дан 32 дақиқа ўтганида «Москвич-412» русумли, фуқаро С. Муҳаммадга қарашли машинани кимдир олиб қочади. Туман ички ишлар бошқармаси навбатчилик қисмига ушбу автоулов олиб қочилганлиги тўғрисидаги хабар келгандан кейин зудлик билан жиноятни очишга киришилди. Юнусобод тумани ички ишлар бошқармаси 2-шаҳар милиция бўлими бошлиғи Қорабоев бошчилигида тезкор гуруҳ воқеа содир бўлган жойга тезда етиб боришди.

Кўрилган чора-тадбирлар натижасида ўғирланган автомобиль шу тумандаги Хуршид кўчасида тўхтатилди. Автомобиль ўғриси — «Шош» ширкатида ишловчи С. Ойбек бўлиб чиқди.

ЖИНОЯТ УСТИДА УШЛАНДИ

Шайхонтоҳур туманидаги 226-болалар боғчаси Самарқанд дарвоза кўчасида жойлашган. Кўпчилигимиз бирон бир яхшироқ нарсани албатта жажжиларга раво кўрамиз. Бироқ оддий инсонийлик ҳисларидан маҳрум баъзи бир кимсалар болалар ҳақига хиёнат қилишдан ҳам қўрқишмайди. Яшаш жойининг тайини йўқ дайди К. Григорий тунда соат 2 дан 40 дақиқа ўтганида боғча ошхонаси ойнасини синдириб озиқ-овқат маҳсулотларини ўғирлашга уринади. Лекин ҳар доимгидек сергак турган боғча қоровули М. Анвар уни ўғирлик устида ушлаб олди. Ҳозир дайди К. Григорий ички ишлар бўлимида ўз қилмиши учун жавоб бермоқда.

ЗЎРАВОНЛАРНИНГ ТАНОБИ ТОРТИЛДИ

Сергели туманидаги мавзелардан бирида яшовчи Р. Ҳусан Тошкент Отчопаридан нархи 12 минг сўм турадиган чарм камзулни сотиб олиб хурсанд бўлганича уйи томон ошиқмоқда эди. Йигит қувонганидан тезроқ автобуслар турадиган бекатга чопарди. Бироқ кутилмаганида уч маст йигит — Зангиота туманида истиқомат қиладиган илгари судланган Т. Комил, А. Жалол ва У. Турсунлар унинг йўлини тўсишиб қўлидаги чарм камзулни куч ишлатиш орқали тортиб олишади. Ҳусан бўлса «Чарм камзулимни бер», деганича қолаверди. Унинг жонига шу ерда хизматни ўтаб юрган милиция ходимлари оро киришди. Уч зўравон ушланиб ички ишлар бошқармасига олиб келинди. Ўзгалар мулкига кўз олайтирган бу йигитлар ҳозир терговда жавоб беришмоқда.

ҚЎЛБОЛА ТЎППОНЧАЛИ ЙИГИТ

Чилонзор тумани ички ишлар бошқармаси ходимлари шубҳали туюлган Б. Йўлдошни тўхтатиб текшириб кўришганида йигит безовталана бошлади. Ички ишлар ходимлари унинг ёнида бирон-бир қурол ёки гиёвандлик моддасининг чиқишини сезиб туришарди. Йўлдошнинг чўнтагидан қўлбола ручка тўппонча, ханжар ва портловчи модда топилди. Ҳозир унинг бу қуролларни қаердан олгани ва нима мақсадда ишлатишни кўзлагани терговда аниқланмоқда.

ТАЛОНЧИ КИНОМЕХАНИК

20-троллейбус йўналиши бўйича қатнайдиган троллейбус ҳайдовчиси Н. Ҳамидга номаълум киши ҳе йўқ, бе йўқ мушт тушириб қолади. Ҳайдовчи унга юзланаман дегунича у кетма-кет яна икки мушт тортиб юборди. Шундай қилиб зўравон троллейбусда йўловчилар камлигидан фойдаланиб ҳайдовчининг 100 сўм пулини тортиб олиб кўздан ғойиб бўлади. Бироқ у узоққа қочолмади, талончи қўлга олинди. У «Нукус» кинотеатрида киномеханик бўлиб ишлайдиган П. Носир бўлиб чиқди.

ЎҒРИЛАР ҚЎЛГА ОЛИНДИ

Сергелидаги уйлардан бирида истиқомат қилувчи 7-қурилиш бошқармаси бульдозер-машинисти Л. Сергейнинг уйига номаълум киши ўғирликка тушиб хонадондан видеомагнитофон, видеокассета ва аудиомагнитофон, телефонни ўғирлаб кетади. Бўлиб ўтган воқеа-ҳодиса тўғрисида Сергей туман ички ишлар бўлимига хабар беради. Ўтказилган чора-тадбирлар натижасида ўғри — 1979 йилда туғилган П. Ҳошим ва унинг шериги 1978 йилда туғилган К. Юрий қўлга олиндилар.

Мирза АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси ходими.

Бош муҳаррир ўринбосари Солиҳ ЁҚУБОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«ОНИКС» АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ
(«Миконд» корхонаси)
1996 ЙИЛ 25 ЯНВАРЬ
КУНИ СОАТ 9.00 ДА
БЎШ ЎРИНЛАР ЯРМАРКАСИНИ ЎТКАЗАДИ
токарлар,
сайқал берувчилар (фрезерчи),
асбоб-аслаҳа чилангарлари,
электр тузатувчилар,
кимёвий ишлов берувчилар (гальваник),
газ-электр пайвандчилар,
девор сиртини қопловчилар,
шиша маҳсулот тайёрловчилар
шиша маҳсулотларининг прессловчилари,
аппаратчилар,
озодалик техникаси чилангари,
мойчилар,
муҳофазаловчиларни
ДОИМИЙ ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ
КАСБИ ЙЎҚЛАР КОРХОНАДА ЯНГИ КАСБЛАРГА ЎРГАТИЛАДИ.
Корхонада ишловчилар корхонанинг хизмат транспортидан фойдаланадилар.
БИЗНИНГ МАНЗИЛ; Собир Раҳимов тумани, Мирзамавлон Мирпўлатов кўчаси 51 (21, 10, 25-троллейбуслар, 2, 43 «а» автобусларнинг «Металл омбори», 27-трамвайнинг «Миконд» корхонаси, 85, 10, 88-автобусларнинг «Шимолий Олмазор» бекатлари).

ЙЎЛОВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!
Амир Темур кўчасидаги иссиқлик қувурларида авария ишлари бориши муносабати билан
22 январдан бир ой муддатга
Амир Темур кўчасининг Ж. Обидова кўчасидан Ҳ. Асомов кўчасигача бўлган қисмида, бир йўналишда барча турдаги автотранспорт ҳаракатлари
ТЎХТАТИЛАДИ
9, 24, 51, 60, 67, 72, 91, 92, 115, 165, 8 м, 16 м, 21 м, 53 м транспортлар ҳаракати
Амир Темур кўчасидан бир йўналишда Ж. Обидова, Мавлонов, Эргашев, Амир Темур кўчалари бўйлаб, сўнгра ўз йўналишида қатнайди.
«ТОШШАҲАРЙЎЛОВЧИТРАНС» давлат уюшмаси.

Фақат 20 кун !
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
1996 ЙИЛ 15 ФЕВРАЛДАН БОШЛАБ
ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
акробатика, гимнастика, эквилибристика, баланс ҳамда жонглёрлик соҳасида жаҳонда улкан ютуқларни қўлга киритган
ХИТОЙ ЦИРКИ ЮЛДУЗЛАРИ - ЕТАКЧИ САНЪАТ УСТАЛАРИНИНГ
ГАСТРОЛЛАРИ
2 бўлимдан иборат йирик, хилма-хил дастурдаги цирк томошалари.
Томошалар иш кунлари соат 18.00 да, шанба ва якшанба кунлари соат 12.00, 15.00 да бошланади.
Касса соат 10 дан 18.00 гача очиқ.
Маълумот учун телефонлар: 44-29-04, 44-35-91.
ЧИПТАЛАРНИ ЎЗ ВАҚТИДА СОТИБ ОЛИНГ !

ТАШКИЛОТ
ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРХОНАДАН:
«АЛТАЙ» трактори учун 7519 рақамли ПОДШИПНИКЛАРНИ, 1993 йилда ишлаб чиқарилган, авария ҳолатидаги «ТОЙОТА-КОРОЛЛА» автомашинасини
СОТАДИ
ТЕЛЕФОНЛАР: 35-16-71, 35-18-32.

ЎЗБЕКИСТОН БУХГАЛТЕРЛАРИ ВА АУДИТОРЛАРИ АССОЦИАЦИЯСИ лицензияли аудиторлар, молия ишлари директорлари ва бош бухгалтерларни тайёрлайдиган янги гуруҳларда
29 ЯНВАРДА МАШҒУЛОТЛАР БОШЛАНИШИНИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ
Телефонлар:
35-72-51, 34-01-87.

Бектемир туманидаги Ўзбекистон-Покистон қўшма корхонаси
«САФАР-ИНТЕРНЕЙШНЛ»
ТУГАТИЛАДИ
Даъволар эълон чиққан кундан бошлаб бир ой давомида 90-85-17 рақамли телефон бўйича қабул қилинади.

Юнусобод тумани ҳокимлиги туман ҳокими Т. М. Маҳаметовга синглиси
Зулфия ИРИСМЕТОВАнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
TOŞKENT OQŞOMI

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-81-42, 36-57-27.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-08. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ Босишга топширилди: 11.30. 1 2 3 4 5 6.